

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Místní akční skupiny a jejich role v rozvoji krátkých
dodavatelských řetězců v zemědělství**

Lucie Karasová

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Lucie Karasová

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Litoměřice

Název práce

Místní akční skupiny a jejich role v rozvoji krátkých dodavatelských řetězců v zemědělství

Název anglicky

Local Action Groups and their Role in the Development of Short Supply Chains in Agriculture

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit význam krátkých dodavatelských řetězců v zemědělství. V bakalářské práci budou představeny jednotlivé druhy krátkých dodavatelských řetězců v zemědělství. Potenciál krátkých dodavatelských řetězců v zemědělství bude zhodnocen ve vazbě na roli místních akčních skupin v jejich rozvoji na území Kraje Vysočina.

Metodika

V teoretické části práce budou představeny jednotlivé druhy krátkých dodavatelských řetězců v zemědělství. Práce využívá standardních metod sociálního výzkumu. Data jsou sbírána kombinací výzkumných technik. Bude realizován kvalitativní výzkum se zaměřením na zemědělce, kteří jsou zapojeni do krátkých dodavatelských řetězců.

Doporučený rozsah práce

30–40 stran

Klíčová slova

Rozvoj venkova, krátké dodavatelské řetězce v zemědělství, místní akční skupiny, Kraj Vysočina

Doporučené zdroje informací

DISMAN, M. – UNIVERZITA KARLOVA. *Jak se vyrábí sociologická znalost : příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0139-7.

KLUFOVÁ, R. *Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-733-1.

MAJEROVÁ, V. – HEROVÁ, I. *Český venkov 2008 : proměny venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2009.

SPIJKOVÁ, J. *Alternativní potravinové sítě – česká cesta*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3307-7.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

RNDr. Jiří Hrabák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 18. 2. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 3. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Místní akční skupiny a jejich role v rozvoji krátkých dodavatelských řetězců v zemědělství" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze 15. 03. 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala za cenné připomínky a rady panu RNDr. Jiřímu Hrabákovi, Ph.D. za vedení a věnovaný čas, který strávil nad touto bakalářskou prací. Současně děkuji celé mé rodině a kolegům za podporu při studiu a všem dotazovaným, kteří přispěli k dotvoření této práce.

Místní akční skupiny a jejich role v rozvoji krátkých dodavatelských řetězců v zemědělství

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je představit činnost místních akčních skupin kraje Vysočina, zhodnotit míru jejich zapojení v systému krátkých dodavatelských řetězců a popsat jejich roli v distribuci zemědělské produkce ve vybraném Kraji Vysočina.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. První část je vytvořena na základě studia publikací s cílem charakterizovat funkci místních akčních skupin, popsat druhy alternativních potravinových sítí a na základě vybraných informací a dat se podrobněji zaměřit na malé zemědělce působící v Kraji Vysočina. V druhé části této práce bude provedeno terénní kvalitativní šetření se zemědělci formou rozhovoru s cílem zjistit, jaké z krátkých dodavatelských řetězců využívají k distribuci svých produktů koncovému spotřebiteli, zda jsou přímo do něho zapojeni nebo využívají některé z výzev místních akčních skupin.

Klíčová slova:

Místní akční skupina, Kraj Vysočina, druhy krátkých dodavatelských řetězců, venkov, produkt

Local action groups and their role in the development of short supply chains in agriculture

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to present the activities of local action groups in the Vysočina region, evaluate the degree of their involvement in the system of short supply chains and describe their role in the distribution of agricultural production in the selected Vysočina region.

The bachelor thesis is divided into theoretical and practical part. The first part is based on a study of publications in order to characterize the function of local action groups, describe the types of alternative food chains and on the basis of selected information and data to focus in more detail on small farmers operating in the Vysočina region. In the second part of this work, a field qualitative survey will be conducted with farmers in the form of an interview to find out which of the short supply chains use to distribute their products to the final consumer, whether they are directly involved or used some of the challenges of local action groups.

Keywords:

Local action group, Vysočina region, types of short supply chains, countryside, product

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika.....	12
3 Teoretická východiska	13
3.1. Místní akční skupina	13
3.1.1. Dotace a programy MAS	15
3.1.2. Metoda Leader	19
3.2. Krátké dodavatelské řetězce v zemědělství.....	20
3.2.1. Farmářské trhy	22
3.2.2. Farmářské obchody	22
3.2.3. Prodej ze dvora	23
3.2.4. Bedýnkový prodej	23
3.2.5. Prodejní automaty.....	24
3.2.6. Komunitou podporované zemědělství	24
3.2.7. Městské zahradničení	25
3.2.8. Prodej přes internet.....	25
3.2.9. Agroturistika.....	26
3.2.10. Slow Food.....	26
4 Praktická část	28
4.1. Charakteristika Kraje Vysočina	28
4.1.1. Agrární produkce	29
4.1.2. Agrární producenti	30
4.1.3. SWOT analýza kraje Vysočina.....	31
4.2. MAS na území kraje Vysočina	33
4.2.1. Krajské sdružení - MAS kraje Vysočina o.p.s.....	34
4.2.2. Realizované projekty MAS v Kraji Vysočina	35
5 Terénní šetření	41
5.1. Kvalitativní šetření se zemědělci.....	42
5.2. Kvantitativní šetření s MAS	46
6 Výsledky a diskuse	51
6.1. Výsledky kvalitativního šetření se zemědělci	51
6.2. Výsledky kvantitativního šetření s MAS.....	52
7 Závěr	53
8 Seznam použitých zdrojů	54
9 Přílohy.....	59

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – Mapa MAS na území ČR k 01. 01. 2022.....	12
Obrázek č. 2 – Administrativní členění Kraje Vysočina.....	26
Obrázek č. 3 – Mapa místních akčních skupin na území kraje Vysočina.....	33

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Bilance půdy v Kraji Vysočina	27
Tabulka č. 2 – Srovnání stavu hospodářských zvířat v Kraji Vysočina	28
Tabulka č. 3 – SWOT analýza	29
Tabulka č. 4 – Místní akční skupiny na území Kraje Vysočina	31
Tabulka č. 5 – Seznam MAS v Kraji Vysočina	44
Tabulka č. 6 – Vyhodnocení odpovědí MAS	46

Seznam grafů

Graf č. 1 – Účast na šetření MAS.....	45
---------------------------------------	----

Seznam použitých zkratk

ANC	Hodnota hospodaření v oblasti čelící přírodním nebo jinak specifickým omezením
APS	Alternativní potravinové sítě
BVO	Bramborářská výrobní oblast
CLLD	Metoda komunitně vedeného místního rozvoje
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
CHKO	Chráněné krajinné oblasti
IROP	Integrovaný regionální operační program
Kč	Korun českých

KDŘ	Krátké dodavatelské řetězce
KPZ	Komunitou podporované zemědělství
LEADER	Propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku
MAS	Místní akční skupina
NS MAS	Národní síť místních akčních skupin
OPZ	Operační program Zaměstnanost
OPŽP	Operační program Životní prostředí
PRV	Program rozvoje venkova
SCLLD	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
ZPF	Zemědělský půdní fond

1 Úvod

Místní akční skupiny působí na území České republiky již řadu let. Tato práce se podrobněji se zaměřuje na 16 MAS v Kraji Vysočina. Krátké dodavatelské řetězce jsou jednou z možností, jak distribuovat svůj zemědělský produkt přímo spotřebiteli. Různé cesty distribuce jsou například na prodej ze dvora, trhy a jiné cesty jako jsou prodeje bedýnek, které mají svůj specifický charakter.

Předmětem této bakalářské práce je představit pojmy „místních akčních skupin“, kde se nachází, jak fungují a čím se zabývají. Pro detailnější rozbor zmíním místní akční skupiny působící na území Kraje Vysočina. Dále budou uvedeny krátké dodavatelské řetězce v zemědělství, jejich produkty a distribuci.

Cílem této bakalářské práce je představit a zhodnotit místní akční skupiny ve vazbě na krátké dodavatelské řetězce v zemědělství v Kraji Vysočina. Praktická část cílí především na zemědělce se zaměřením na využití krátkých potravinových řetězců k prodeji a roli místních akčních skupin.

Lokalita Vysočiny je autorce velice dobře známá a má pro ni citový význam, protože většina její rodiny pochází z tohoto kraje. Většinu svého dosavadního volného času tráví v Příjemkách u Chotěboře, odkud pochází i celá rodina, která je rozestá po celém území kraje, například v Dlouhé vsi, Stříbrných horách, Termesivech u Havlíčkova brodu, Habrech nebo na území Chotěboře.

2 Cíl práce a metodika

Hlavním cílem bakalářské práce je představit činnost místních akčních skupin a zjistit jejich úlohu v distribuci regionální zemědělské produkce a rozvoji zemědělství ve vybraném Kraji Vysočina. Dále jaké využívají zemědělci krátké dodavatelské řetězce k distribuci svých produktů k cílovému zákazníkovi na vybraném území Vysočina. Co je hlavním předmětem jejich prodeje. Jakou roli hrají místní akční skupiny v distribuci jejich produktů koncovému spotřebiteli.

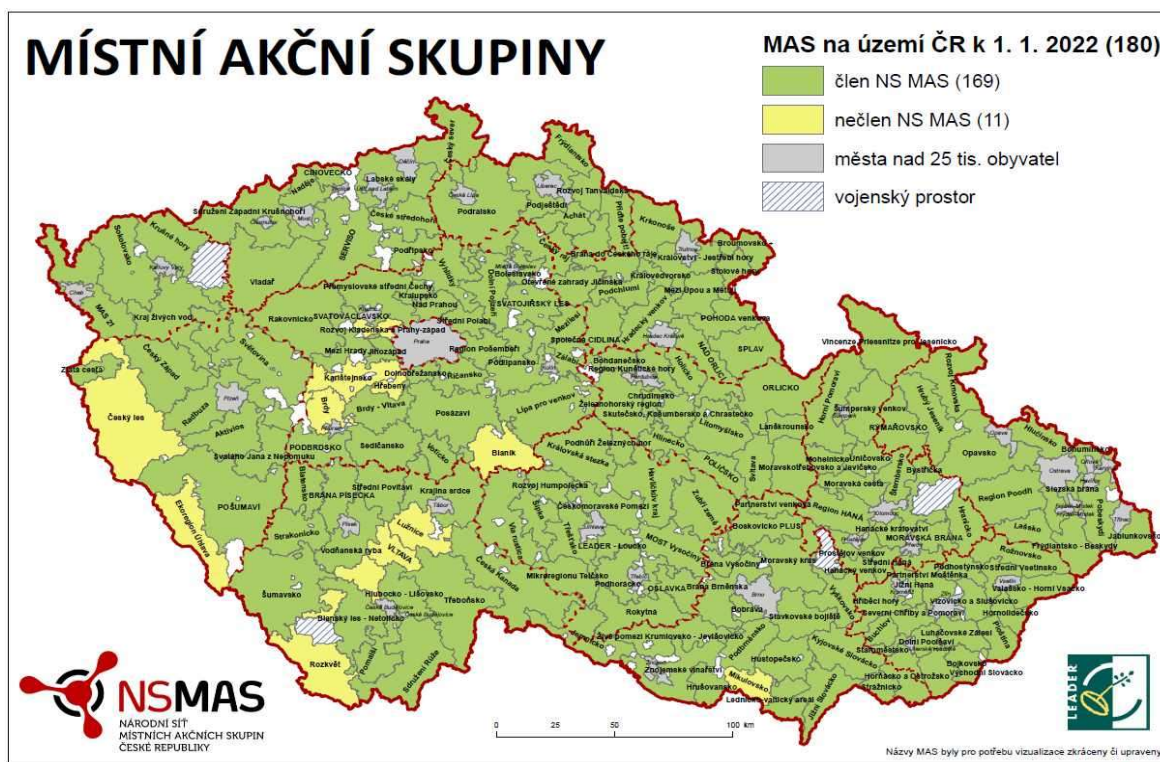
Práce je rozdělena do dvou částí, a to teoretickou a praktickou část. První teoretická část je vytvořena na základě studia publikací s cílem charakterizovat funkci místních akčních skupin, popsat druhy alternativních potravinových cest a na základě vybraných informací, dat a materiálů zveřejněných na internetových stránkách. Druhá praktická část této práce je zaměřena na místní akční skupiny v Kraji Vysočina, bude představen rozsah zapojení v dotačních programech a budou uvedeny některé z realizovaných projektů. Součástí této praktické části je zaměření na samotné zemědělce působící v Kraji Vysočina, především na terénní kvalitativní šetření se zemědělci formou rozhovoru s cílem zjistit, jaké z krátkých dodavatelských řetězců využívají k distribuci svých zemědělských produktů koncovému spotřebiteli, zda jsou přímo zapojeni nebo využili některé z výzev místních akčních skupin. Dále bude provedeno kvantitativní šetření s MAS, které si klade za cíl zjistit, jakým způsobem podporují krátké dodavatelské řetězce. Výsledek bude následně vyhodnocen a dále z něho bude vypracován závěr.

3 Teoretická východiska

3.1. Místní akční skupina

Místní akční skupina je právnickou osobou působící v podobě nestátní neziskové organizace, jakožto fungující společenství veřejných a soukromých subjektů složených například z veřejné správy, neziskových organizací, soukromých podnikatelů a skupin občanů, nezávislých na politickém rozhodování. Jsou organizační jednotkou s funkční strukturou a hierarchií.¹ Všichni členové musí působit na území dané MAS nebo zde mají bydliště či adresu sídla. Jejím cílem je rozvoj venkova, ale hlavně zlepšit kvalitu života na venkově. Venkovem se obvykle označuje vesnice a krajina okolo nich.² MAS vzdělávání, sociální programy a realizují činnosti, které vedou k ochraně životního prostředí a napomáhají při získávání financí z programů Evropské unie a výzev pro svůj region. V České republice bylo k 01. 01. 2022 celkem 180 MAS, které zahrnovaly 94% obcí.³

Obrázek č. 1 - Mapa MAS na území ČR k 01. 01. 2022

Zdroj: Mapa MAS na území ČR k 01. 01. 2022 [online]. (JPG). [cit. 2022-03-06]. Dostupné z: http://nsmas.cz/content/uploads/2022/01/clen_NS-MAS_01_2022.jpg

¹ MAJEROVÁ, V., KOSTELECKÝ, T., SÝKORA, L. *Sociální kapitál a rozvoj regionu, Příklad Kraje Vysočina*, s. 329.

² MAJEROVÁ, V. *Český venkov 2008 – Proměny venkova*, 2008, s. 57.

³ Mapa MAS na území ČR k 01. 01. 2022 [online]. (JPG). [cit. 2022-03-06]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/content/uploads/2022/01/>

Různá spolupráce měst a krajů tu byla odedávna. V listopadu roku 2005 byla založena neformální seskupení místních akčních skupin pod názvem „Národní síť rozvoje venkova“, která dala základ vzniku „Národní sítě místních akčních skupin z.s.“, jenž byla založena začátkem dubna roku 2007. Nejvíce MAS vzniklo v období mezi roky 2005- 2007, zejména díky programu Leader.

V Evropské unii byla tato sdružení legalizována nařízením evropského parlamentu a rady evropské unie č. 1303/2013 dne 17. 12. 2013.

Financování probíhá z vlastních zdrojů, které se skládají z členských příspěvků a peněžních prostředků ze své činnosti. Také pomáhají cizí zdroje, jako čerpání z dotačních programů EU, podpora ze státního rozpočtu ČR, z rozpočtu krajů, měst a obcí. Zdroje se také mohou čerpat z programu Leader a v menší míře z nadací a sponzoringu.

MAS se rozkládají na homogenním území. Jedna obec může být v působnosti jen jedné místní akční skupiny, přičemž velikost zapojených měst je omezena do 25tis. obyvatel,⁴ avšak nepokrývají území, která jsou vedena jako vojenský prostor.

Hlavním posláním MAS je podpora místního rozvoje, ekonomiky, sociální a environmentální rozvoj regionů a především zlepšování kvality života na venkově.

Hlavním nástrojem pro komunikaci využívá MAS metodu Leader, která působí zezdola nahoru.⁵ Tato metoda je velmi účinná, protože sami místní občané vědí, co potřebují. Všechny projekty, náměty, aktivity a myšlenky na zlepšení vychází od místních lidí a nikoliv shora od ministerstev či nařízením evropské unie. Různé MAS také spolu komunikují a koordinují své aktivity v daném regionu a vyměňují si informace a cenné zkušenosti. Na tomto základě MAS vyhledávají, posuzují a vybírají projekty a granty, které následně financují z výše zmíněných dotačních zdrojů.

Národní síť (NS) MAS sdružuje všechny místní akční skupiny v České republice. Rozvíjí spolupráci a hájí společné zájmy ke vztahu k veřejnosti a orgánům veřejné správy. Reprezentuje a pořádá národní a mezinárodní akce podporující udržitelnost a fungování venkova. Nejvyšším orgánem je valná hromada, ta stojí v organizaci nejvýš a má za úkol schvalovat zprávy o činnosti a výsledky hospodaření. Každá členská MAS je oprávněna zde mít svého zástupce. Volí kontrolní komisi, jenž je tvořena z předsedy a místopředsedy.

⁴ MAJEROVÁ, V. *Český venkov 2008 – Proměny venkova*, 2008, s. 58.

⁵ PELCL, P., HAVRÁNEK, T., LAHMANNOVÁ, A., MARTÍNEK, J. *Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České republice- Zpráva z výzkumného projektu 2007- 2008*, 2008.

Každé krajské sdružení MAS nominuje do třináctičlenného výboru NS MAS a ta potom volí předsedu a tři místopředsedy. Dále je zvolen výkonný ředitel a další experti. V roce 2019 byl zvolen předsedou Ing. Jiří Kris, který je zároveň ředitelem MAS Opavsko z.s.⁶

Krajská sdružení MAS vznikají za podmínky, že se dohodne nadpoloviční většina členských MAS na území daného kraje. Orgány jsou obdobné jako u NS MAS, ale spolupracují se všemi MAS v kraji, tedy členskými i nečlenskými MAS, za podmínky, že podporují a aplikují principy Leader.

3.1.1. Dotace a programy MAS

Dotace jsou určeny především pro obce, města, kraje nebo jejich zřízené organizace, neziskové organizace a vlastníky památek, bytových domů a jsou vždy u každé dotační výzvy zveřejněny podmínky a náležitosti daného projektu.

Veškerá tato činnost směřuje k rozvoji obcí a dopravní infrastruktury, k podpoře specifík kulturní krajiny a rozvoji ekonomického systému, který nabízí pracovní příležitosti, a tím zkvalitňuje podmínky pro život občanů.⁷

Pro operační programy jsou stanoveny časové limity v horizontu 6 let a mohou se čerpat do 3 let po ukončení časového období. Vloni skončilo období 2014 - 2020 a projekty se mohou realizovat do roku 2023. Nyní budou představeny čtyři základní programy.

IROP- Integrovaný Regionální Operační Program

IROP je program, který spravuje Ministerstvo pro místní rozvoj. ČR čerpá poskytnuté dotace z evropských fondů přesněji z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Pro operační období 2014- 2020 byla přidělena částka 5,4 miliardy EUR, což odpovídá přibližně 133 miliard Kč. Cílem tohoto programu je zajistit vyvážený rozvoj území, zlepšit veřejné služby a veřejnou správu pro zvýšení konkurenceschopnosti a zajistit udržitelný rozvoj obcí, měst a regionů.

Pro minulé období 2014- 2020 byla prioritou:

- rekonstrukce silnic II. a III. třídy

⁶ NS MAS má nové vedení [online]. [cit. 2021-09-06]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/tiskove-zpravy/2015/ns-mas-ma-nove-vedeni>

⁷ BINEK, J. *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*, 2009

- bezpečná a ekologická regionální doprava – pořízení autobusů poháněných elektrickou energií nebo plynem
- modernizace integrovaného záchranného systému – vybavení pro hašení požáru, výcviková centra pro policii, hasiče nebo záchranný systém
- sociální integrace a podnikání- komunitní centra, terénní sociální služby, vytváření pracovních pozic pro hendikepované občany
- zdravotnictví - nákup přístrojů
- vzdělávání - výstavba mateřských škol, modernizace učeben na základních a středních školách
- zateplování bytových domů
- kultura – revitalizace památek, modernizace krajských knihoven a muzeí
- eGovernment- informační systémy veřejných institucí a kybernetická bezpečnost
- územní rozvoj - pořízení územních a regulačních plánů pro územní rozvoj
- CLLD- komunitně vedený místní rozvoj a podpora projektů vedených s místními akčními skupinami⁸

Pro nadcházející období 2021 – 2027 bude priorita soustředěna na:

- Zlepšení výkonu veřejné správy- digitalizace
- Rozvoj městské mobility, revitalizace měst a obcí, ochrana obyvatelstva - podpora udržitelné městské mobility v rámci přechodu na uhlíkově neutrální hospodaření, ochrana přírody, rozvoj ochrany vůči změnám klimatu nebo prevence katastrof, podpora přeshraniční mobility
- Zkvalitnění a dostupnost sociálních a zdravotních služeb a rozvoj kulturního dědictví
- Komunitně vedený místní rozvoj
- Technická pomoc – zlepšení kvalitního řízení⁹

OZP – Operační Program Zaměstnanost

Tento program řídí Ministerstvo práce a sociálních věcí. Hlavním fondem čerpání pro minulé období byl Evropský sociální fond. V programovacím období 2014 – 2020 bylo

⁸Integrovaný regionální operační program 2014-2020 [online]. [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: <https://irop.mmr.cz/cs/pro-media/seznamte-se-s-irop>

⁹Integrovaný regionální operační program 2021-2027 zveřejněno 26. 10. 2021 [online] (PDF) [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: https://irop.mmr.cz/getmedia/973d67a0-e0b6-47a5-9845-72c209b3a209/PD-IROP-2021-2027_20211026.pdf.aspx

poskytnuto na Operační program Zaměstnanost 2,15 mld. EUR, tj. přibližně 56,73 mld. Kč. Cílem programu je zlepšení veřejné správy v ČR a lidského kapitálu obyvatel. Věnuje se podpoře rovnoprávnosti žen a mužů, vzdělávání a sociální začleňování a boje s chudobou. Podporuje modernizaci veřejné správy a sociální inovaci v oblasti zaměstnanosti.¹⁰

V novém období 2021 – 2027 je připraven program Zaměstnanost plus, který bude financován především z Evropského sociálního fondu EU.¹¹

Pro minulé období 2014 – 2020 byly priority:

- Rozvoj a podpora nástrojů pro ochranu dětí
- Podpora dětských skupin a mikro jeslí a péče od šesti měsíců věku
- Program 22% k rovnosti – eliminace rozdílného odměňování žen a mužů
- Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života
- Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň – pomoc starším osobám¹²

Pro nadcházející období 2021 – 2027 jsou priority:

- Budoucnost práce- modernizace institucí, jako podstata zlepšení přístupu k zaměstnání pro mladé lidi, nezaměstnané a znevýhodněné skupiny na trhu práce, rovnováha mezi prací a osobním životem, prosazování přiměřeného pracovního prostředí a aktivity pro zdravé stárnutí, podpora souladu nabídky a poptávky na trhu práce
- Sociální inovace- začleňování občanů do společnosti
- Materiální pomoc nejchudším - finanční a materiální pomoc
- Technická podpora – zajištění řádné administrativy¹³

¹⁰Operační program zaměstnanost, národní operační program [online]. [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/fondy-eu/kohezni-politika-eu/operacni-programy/op-zamestnanost>

¹¹Operační program zaměstnanost, Evropská unie, Evropský sociální fond [online]. [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/opz-plus>

¹²Operační program zaměstnanost 2014–2020 [online]. [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/operacni-program-zamestnanost-2014-2020>

¹³Operační program zaměstnanost 2021-2027 [online]. [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/documents/21802/11873914/OPZ%2B_11_2019.pdf/d1ffc0f-a33b-47f8-a023-2cfe66dfa352?t=1575029893250

OPŽP – Operační Program Životní Prostředí

Tento operační program řídí Ministerstvo životního prostředí. V minulém programovém období 2014- 2020 byla přichystána dotace pro žadatele ve výši 2,79 miliardy EUR.¹⁴ Z EU se čerpá z Evropského fondu pro regionální rozvoj a z Fondu soudržnosti.¹⁵

Pro minulé období 2014- 2020 byla prioritou:

- Zlepšování kvality vod
- Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech- kotlíkové dotace
- Odpady a materiálové toky, ekologická zátěž
- Ochrana krajiny
- Energetické úspory¹⁶

Pro nadcházející období 2021 – 2027 jsou priority:

- Energetika a obnovitelné zdroje
- Změna klimatu – se zaměřením na prevenci
- Vodohospodářství
- Oběhové hospodářství – odpadové hospodářství
- Biodiverzita- odstranění migračních překážek, omezení invazivních druhů
- Ovzduší – monitoring a podpora náhrady zdrojů znečištění ovzduší
- Sanace – podpora od kontaminování lokalit¹⁷

PRV – Program Rozvoje Venkova

Tento program řídí Ministerstvo zemědělství v minulém období 2014- 2020 byla alokace z EU přibližně 2,3 mld. EUR, což představuje přibližně 62 mld. Kč. Financování je z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, dále z fondu Evropa investuje do venkovských oblastí a z Programu rozvoje venkova.¹⁸

¹⁴Operační program životní prostředí, Evropské strukturální a investiční fondy [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.opzp.cz/o-programu>

¹⁵Operační program životní prostředí 2021-2027 [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/opzp_2021_2027

¹⁶Operační program životní prostředí, Evropské strukturální a investiční fondy [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.opzp.cz/o-programu>

¹⁷Operační program životní prostředí 2021-2027 [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/opzp_2021_2027

¹⁸Operační program rozvoje venkova, *Program rozvoje venkova 2014–2020* [online]. [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014>

Pro minulé období 2014- 2020 byla prioritou:

- Podpora předávání znalostí a inovací
- Zvýšení životaschopnosti a konkurenceschopnosti zemědělských podniků
- Podpora potravinového řetězce
- Obnova a zachování ekosystémů- související se zemědělstvím a lesnictvím
- Podpora účinného využívání zdrojů - nízkouhlíkové odvětví
- Podpora ve snižování chudoby na venkově¹⁹

Pro nadcházející období 2021-2027 jsou priority:

- Zajištění spravedlivého příjmu
- Zvýšení konkurenceschopnosti
- Obnovení rovnováhy sil v potravinovém řetězci
- Opatření v oblasti změny klimatu
- Péče o životní prostředí
- Zachování krajiny a biodiverzity
- Podpora generační obměny
- Dynamické venkovské oblasti
- Ochrana potravin a zdraví²⁰

3.1.2. Metoda Leader

Evropská unie tuto metodu používá od roku 1991, jako nástroj zaměřený na rozvoj a podporu venkovské oblasti. V překladu je tato zkratka „Propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku“. Základem této metody se řídí každá MAS, jak už bylo řečeno, je to přístup ze zdola nahoru. Prostřednictvím místních akčních skupin jsou realizovány projekty na základě strategie místního rozvoje, které uspokojují skutečné potřeby na daném území. Vedou k rozvoji místní ekonomiky, ale hlavně posilují sounáležitost lidí s místem, kde žijí. Podporuje spolupráci mezi subjekty a projekty z různých odvětví místního hospodářství.²¹ Dle doc. Klufové „*Prostřednictvím tohoto přístupu by tak v příštím*

¹⁹ Operační program rozvoje venkova, *Dotační programy podporující péči o přírodu a krajinu* [online]. [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.dotace.nature.cz/prv-programy.html>

²⁰ Operační program rozvoje venkova, *Společné zemědělské politiky pro období 2021-2027* [online]. [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/szp-pro-obdobi-2021-2027>

²¹ Metoda Leader [online]. [cit. 2021-08-20]. Dostupné z: <http://humpolecko.cz/o-nas/metoda-leader>

*programovacím období měla být politika rozvoje venkova řešena komplexnějším a konzistentnějším přístupem.*²² Tato metoda Leader je využívána v členských státech Evropské unie a též se využívá k podpoře spolupráce i mezi nimi. Příkladem jsou přeshraniční programy.

Program Leader ČR je zaměřen na realizaci projektů formou nákupu zemědělských strojů, revitalizaci přírodních lokalit, obnovu kulturních památek, nákup technologie na obnovu přírodních lokalit nebo kulturního dědictví. Dále je orientován na obnovu a budování nových prostorů pro podnikání v cestovním ruchu (restaurací, kuchyní, ubytování), různé vzdělávací akce a aktivity, které vedou k oživení společenského života a vytváří pracovní pozice, které vedou k zlepšování kvality života na venkově.²³

3.2. Krátké dodavatelské řetězce v zemědělství

Krátkým dodavatelským řetězcem (dále jen KDR) v zemědělství se rozumí distribuce zemědělských produktů a potravin. Je založená na co nejkratší vzdálenosti mezi místem výroby či produkce a spotřebitelem. Farmáři vynechávají prostředníky a své výrobky ke koncovému odběrateli dostávají cestou přímého, popřípadě co nejpřímějšího prodeje, za pomoci různých strategií. Mezi tyto cesty zemědělských produktů k zákazníkovi tzv. „Alternativní potravinové sítě“ (dále jen APS) patří farmářské trhy, farmářské obchody, bedýnkový prodej, komunitou podporované zemědělství, městské zahradničení (zejména ve formě komunitních zahrad) nebo sdružení Slow Food.²⁴

Mimo jmenované můžeme k APS přiřadit také pojízdné prodejny (mobilní farmářské prodejny), přímý prodej ze dvora farem, činnost výrobních, potravinových či pozemkových družstev. Mezi APS patří i prodej přes internet, kde nabízený produkt je často součástí služeb farmářských obchodů nebo úzce specializovaných výrobců. Dále sem též patří určitá forma sdílení nebo pronájmu.

Ke zkrácení dodavatelského řetězce napomáhá spotřeba lokálních surovin. Tímto činem se podporují místní farmáři, a to přispěje k udržení zemědělského rázu krajiny. Místní

²² KLUFOVÁ, R. *Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí*, Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-734-8. s. 18.

²³ Program LEADER ČR a investiční prostředky [online]. [cit. 2021-10-07]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/dobihajici-a-ukoncene-dotace/leader-cr>

²⁴ SPILKOVÁ, J. *Alternativní potravinové sítě - česká cesta*, 2016, s. 33-133.

specifikace produktů, ať už jde o jedinečnou chuť, složení produktů nebo speciální výrobní technologii, dává možnost farmářům vyniknout na trhu. Mají pozitivní vliv na zachování biodiverzity a také můžeme sledovat snížení tzv. uhlíkové stopy.²⁵ Z pohledu sociálního a environmentálního přínosu nabízí všechny druhy KDR v zemědělsko-potravinovém systému možnost dosažení udržitelné spotřeby navzdory tlaku ekonomiky.²⁶

Rozvoj KDR je přínosem pro rozvoj venkova, který je podporován dotačními programy na národní i mezinárodní úrovni. Hlavním dotačním zdrojem doposud zůstává Program rozvoje venkova, který je financován v rámci společné zemědělské politiky EU z Evropského fondu pro rozvoj venkova a českého státního rozpočtu.²⁷ Řídícím orgánem programu je Ministerstvo zemědělství ČR. Největší podpora KDR byla do programu zařazena poprvé v roce 2016 v rámci 3. kola příjmu žádostí jako operace 16.4.1. „*Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů*“. Tato dotace byla směřována na spolupráci minimálně dvou subjektů. Vede k vytváření a rozvoji KDR, který zahrnuje maximálně jednoho zprostředkovatele nebo k podpoře místního trhu. Tato činnost od zpracování k prodeji konečnému spotřebiteli se odehrává v okruhu 75 km od zemědělského podniku, z něhož produkt pochází.

Spolupracujícími subjekty mohou být zemědělci, výrobci potravin nebo surovin určených pro lidskou spotřebu, ale také například nevládní neziskové organizace nebo obce či svazky obcí. Podpora byla určena pro společné investice na realizaci projektu a společnou propagaci KDR nebo místního trhu, např. jako je spolupráce v místní prodejně, společný prodej ze dvora a jiné podoby spolupráce alternativních potravinových sítí.²⁸ Mezi nejaktuálnějšími pobídkami programu rozvoje venkova je 12. kolo příjmu žádostí 4.2.1. „*Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů*“.²⁹ KDR se zabývá na horizontální úrovni i evropská unie například „Farm to Fork“. Tato strategie nazývaná též „*z farmy na vidličku*“ je součástí evropské zelené dohody s cílem učinit potravinové systémy

²⁵Jak omezit uhlíkovou stopu [online]. [cit.2021-12-18]. Dostupné z: https://europa.eu/youth/get-involved/sustainable-development/how-reduce-my-carbon-footprint_cs

²⁶SPILKOVÁ, J. *Alternativní potravinové sítě - česká cesta*, 2016, s. 144.

²⁷Program rozvoje venkova ČR na období 2014-2020 schválena evropskou komisí 26. 05. 2015.

²⁸Podpora krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů [online]. [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <http://www.akcr.cz/txt/prv-podpora-kratkych-dodavatelskych-retezcu-a-mistnich-trhu>

²⁹Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů 4.2.1 [online]. [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/opatreni/m04-investice-do-hmotneho-majetku/x4-2-1-zpracovani-a-uvadeni-na-trh/?pos=30>

spravedlivé, zdravé a šetrné k životnímu prostředí.³⁰ Místní akční skupiny pro podporu KDR pro období 2014- 2020 měly plánované čerpání financované z Programu rozvoje venkova ve výši 153 mil. Kč, což představuje 2,1% podílu na celkové alokaci pro CLLD. Počet MAS, které toto téma KDR zařadily, bylo 44.³¹

3.2.1. Farmářské trhy

Tradiční farmářské trhy se konají opakovaně na určitém místě v pravidelném intervalu za účelem prodeje zemědělských produktů. Nezemědělské výrobky mohou mít na trhu zastoupení mezi 10-40%.³² Často se konají od dubna do srpna v týdenním nebo čtrnáctidenním intervalu a v zimním čase bývá provoz i sortiment značně omezen. Farmářské trhy mohou být tematicky směřované k nějakým tradicím pro příklad vítání jara, masopust, dožínky, adventní trhy nebo mohou být doprovázeny i jinými aktivitami, jako jsou třeba pletení pomlázek o Velikonocích, ochutnávka burčáku nebo různé atrakce z poutí.

Farmáři na trzích prezentují své produkty, které zastupují rostlinou a živočišnou produkci. Dále nabízí různé polotovary, kvašené a sušené výrobky. Bývají zde k dostání speciální pochutiny a dochucovadla, čaje a bylinky. Z nepotravinářského zboží jsou to hlavně květiny a domácí potřeby.

Spotřebitelé očekávají od produktů z trhu větší čerstvost a vyšší kvalitu zboží od českých producentů. Chtějí podporovat malovýrobce a místní farmáře s vizí „vím co jím“. V roce 2011 vznikl tzv. „Kodex farmářských trhů“³³, který nastoluje pravidla farmářských trhů. Je sice dobrovolný, ale organizátoři se jím řídí.³⁴

3.2.2. Farmářské obchody

Farmářské obchody nabízejí obdobný sortiment produktů, jenž se vyskytuje na farmářských trzích. Prodej uskutečňují přímo producenti potravin nebo obchodník, u kterého

³⁰Strategie Farm to Fork [online]. [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/food/horizontal-topics/farm-fork-strategy_en

³¹BINEK, J., KONEČNÝ, O., ŠILHAN, Z., SVOBODOVÁ, H., CHALOUPKOVÁ, M. *Místní akční skupiny: Leadeři venkova*, 2020, s. 110

³²SPIPKOVÁ, J., Perlín, R. *Farmers' markets in Czechia: risks and possibilities. Journal of Rural Studies*, 32, 2013, č. 10, s. 220-229.

³³Kodex farmářských trhů [online]. [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: https://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2011_farmarske-trhy-maji-svuj-kodex-pomuze.html

³⁴SPIPKOVÁ, J. *Alternativní potravinové sítě - česká cesta*, 2016, s. 45.

nabízí své produkty více farmářů, například síť farmářských obchůdků Sklizeno. Tyto obchody pak prezentují malou lokální produkci, protože se zaměřují na čerstvost a na vysokou kvalitu, jasný původ, bez zbytečné chemie, bez hormonů a antibiotik, minimalizuje požívání pesticidů a preferuje malé lokální produkce. Nabízený sortiment je zde rozmanitější a zboží není úzce profilované. Produkty se zde nabízejí i v biokvalitě nebo jsou k dostání bezlepkové potraviny. Zákazníci využívají další z druhů krátkých dodavatelských řetězců, jako je nabídka přes internet nebo bedýnky na objednání.³⁵

3.2.3. Prodej ze dvora

Prodej ze dvora se uskutečňuje přímo v místě působení farmáře. Může to být z haly, kde je uskladněna zelenina a ovoce nebo mají prodejny se sortimentem, který je úzce profilovaný na produkty a výrobky daného farmáře. Nebo formou farmářského obchodu, kde prodává několik zemědělců z blízkého okolí na jednom místě a je zde větší rozmanitost produktů. Prodej ze dvora je velmi oblíbený na podzim, kdy si spotřebitelé dělají zásoby na zimu a proto mnohdy nakupují ve větším množství. Odběratel se více dozví, na jakém místě tento farmář skladuje své produkty a jakým způsobem hospodaří. Dále by se sem dal zařadit prodej ze sadů a z polí. Do prodeje ze dvora můžeme zařadit i pojezdové farmářské prodejny.

3.2.4. Bedýnkový prodej

Tato forma prodeje je nazvaná podle způsobu balení. Předmětem jsou jedno druhové nebo více druhové sezónní potraviny. Bedýnkový prodej se využívá především k nákupu většího množství surovin, může být i velká nabídka bioproduktů.³⁶ Farmáři je připravují ze sezónních druhů typických pro čas sklizně. Zákazník si může namíxovat bedýnku podle svých potřeb od více dodavatelů.³⁷ V dnešní době se objednávky přesunuly i na Facebook. Stálý zákazník je ve skupině, producent vyhlásí závoz a zákazníci si zprávou objednají potřebné množství. Bedýnky jsou poté rozvezeny přímo do domácností nebo na výdejní místo.

³⁵Kodex kvality firmy Sklizeno [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z: <https://www.sklizeno.cz/o-nas/kodex>

³⁶VÁCLAVÍK, T. *Jak úspěšně vytvořit a provozovat systém „biobedýnek“*, Ministerstvo zemědělství České republiky, Brno [online]. 2008. s. 18. (PDF) [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: https://www.lovime.bio/wp-content/uploads/2019/01/Jak-uspesne-vytvorit-system-biobedynek_2008.pdf

³⁷Svět bedýnek z farmy [online]. [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <https://www.svetbedynek.cz/farmers>

3.2.5. Prodejní automaty

Prodejní automaty jsou jedním z bezkontaktních typů prodeje. Ve velké míře jsou rozvíjejícím se typem formy krátkých dodavatelských řetězců především v době pandemie. Různé prodejní automaty na stáčené mléko či víno fungují na území ČR už dlouho. Novinkou v této oblasti je prodej vakuovaného hovězího masa. Nabízí především čerstvé maso, ale také naložené nebo stařené. Farmář odpovídá za provoz a dokonalou kvalitu produktů. Můžeme zařadit i některé výdejní automaty na brambory či na rajčata³⁸. Ty fungují na klasickém principu vhození mincí a automat vysype požadované množství. Automaty se nachází přímo na farmě nebo můžou být pronajaty v některém z farmářských obchodů a také na jiných místech s velkou koncentrací zákazníků.

3.2.6. Komunitou podporované zemědělství

Komunitou podporované zemědělství funguje na principu sdílení či pronájmu. Příkladem tohoto komunitního sdílení je program „Pronajmi si slepici“, která funguje na základě určité měsíční částky korun, ze které se platí strava a ubytování slepicím, poté si vyzvednete na předem sjednaném místě vajíčka.³⁹ Nebo vynaloženou energii a výplatou v naturáliích.⁴⁰ Dále by se zde dala zařadit i určitá směna. Za dovezené usušené seno dostanete určité množství mléka, což se osvědčilo v předloňském roce, když byla malá úroda. Farmáři se obraceli s prosbou na místní občany, zda nemají nějaké přebytky. Další forma komunitou podporovaného zemědělství je na bázi partnerství. Dělíme je do mnoha různých typů KPZ, avšak nejčastěji se vyskytují dva modely. První je model formální neziskový, kdy lidé založí družstvo nebo spolek a druhý model neformální informační, zde zemědělec vydává své produkty na výdejním místě neformální skupině lidí.⁴¹ Spotřebitelé platí určitý vklad nebo podíl konkrétnímu zemědělci a ten jim na oplátku přenechá určitou část produkce. Cena se platí předem a je o tom většinou sepsána smlouva nebo ústní dohoda, při které jsou upřesněny veškeré smluvní podmínky. Farmář a odběratel se stávají rovnocennými partnery.

³⁸Rajčata z automatu táhnou [online]. [cit. 2022-01-22]. Dostupné z: <https://nasregion.cz/rajcata-z-automatu-tahnou-lide-si-pro-ne-mohou-zajit-kdykoliv-behem-dne-251044/>

³⁹Zahrada pastvina- adopce slepiček [online]. [cit. 2021-12-26]. Dostupné z: <https://www.zahradapastvina.cz/adopce>

⁴⁰Pastvina z.s.- dobrovolnictví [online]. [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <https://www.zahradapastvina.cz/dobrovolnictvi>

⁴¹Komunitou podporované zemědělství [online]. [cit. 2021-10-07]. Dostupné z: <https://kpzinfo.cz/co-je-kpz/otazky-o-kpz>

Nesdílejí jen rizika živelných pohrom či neúrody, ale záruky odběru a spotřeby místních produktů.⁴²

3.2.7. Městské zahradničení

Městské zahradničení je forma zemědělství, které podporuje samozásobení domácností. Dlouhá léta po revoluci upadala a nyní se tento způsob pěstování vrací a prožívá velký boom. Dokonce se tato forma zahradničení stává velice módní, a proto se na zahrádky čekají fronty a vytváří se pořadníky. Cena je momentálně hodně vysoká. Většina zahrad a zahrádek je zřízena v dobrém dopravním dosahu od domova vlastníků. Může to být hospodaření ve vnitrobloku, na střeších budov formou komunitní zahrádky, osady nebo zahrádkové kolonie.⁴³ Největší organizace zabývající se touto formou KDR je Český zahrádkářský svaz.⁴⁴ Už to nemusí být velké plochy, ale pronajímají se malé záhonky a oplocen je pak celý areál. Komunita se zde může dělit o nářadí, vodu a znalosti. Lidé se zde setkávají nejenom při práci, ale pořádají zde i pikniky, narozeninové oslavy a různé akce, které obohacují komunitní život a podporují vztah k přírodě.

3.2.8. Prodej přes internet

Internetový prodej potravin je forma prodeje potravin na dálku bez fyzické přítomnosti obou stran. Vznikly obchody jako např. Rohlík, Košík, Dáme jídlo a i nadnárodní firmy jako například Tesco začaly nabízet a dodávat potraviny objednané po internetu. Tento způsob se v hojné míře rozmohl v pandemické době. Někteří farmáři tento způsob nabídky svých produktů začaly také využívat a své obchody přesunuly do webového prostředí. Veškerý prodej se musí řídit dle čl. 3 odst. 2 a odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, který stanovuje zásady a požadavky potravinového práva⁴⁵ a nařízení. Státní zemědělská a potravinářská inspekce v ČR dohlíží a kontroluje dodržování zákonů vydaných na jeho území a ministerstvo zemědělství pak dohlíží na

⁴²Asociace místních potravinových iniciativ [online]. [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: <https://www.asociaceampi.cz/co-delame>

⁴³MIOVSKÁ, Lucie, Generel zahrádkových osad v Praze- podkladová studie [online]. 2009. s. 4. (PDF). [cit. 2021-10-13]. Dostupné z: https://arnika.org/soubory/dokumenty/mesta/kauzy/Zahradky/generel_09_podklad_1_verze_PS.pdf

⁴⁴SPILKOVÁ, J. *Alternativní potravinové sítě - česká cesta*, 2016, s. 121.

⁴⁵Prodej potravin přes internet [online]. [cit. 2021-12-08]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/zivotni-situace/prodej-potravin-pres-internet.html>

produkty označené BIO. Pro farmáře je tento způsob prodeje výhodný, neboť si může naplánovat svoji produkci dle potřeby spotřebitelů a ti mají záruku čerstvého zboží. Distribuce takto objednaných produktů probíhá ze dvorů nebo z výdejního místa. Dodávky potravin probíhají ve smluvených termínech, tím šetří svůj čas jak farmáři, tak zákazníkovi.

3.2.9. Agroturistika

Agroturistika je nový rozvíjející se způsob podnikání v cestovním ruchu, který spojuje farmáře a turisty. Na ekologických farmách jde o eko-agroturistiku. Propojení venkovského vyžití vzdělávacích aktivit, zábavy a pobytu na čerstvém vzduchu. Náplní této činnosti je například jízda na koni, rybolov, poznávací vyjížďky, kurzy vaření, vzdělávání v pěstování plodin nebo v chovu, dožínky, vinobraní, návštěvy jarmarků atd. Turisté si mohou na farmě vyzkoušet běžné činnosti farmáře, jako je naučit se dojit kozy, vyrobit si sýr nebo ostříhat vinou révu. Těchto aktivit je nepřeberné množství. Pro farmáře je tato forma spolupráce velmi výhodná. Nejenom, že mají z této aktivity finanční výnos, ale také část práce je odvedena, a ještě mohou nabídnout své produkty k prodeji. Velkou část své výroby takto nabízí například malí vinaři na ochutnávkách vína. Pro turisty je agroturistika velmi lákavá zážitková dovolená, ale hlavně jako dobrodružství spojené s farmařením.⁴⁶ Při agroturistice vzniká i partnerství se samotným zemědělcem. Mnohdy se lidé opakovaně vrací na farmy a vyhledávají jejich produkty.

3.2.10. Slow Food

Slow Food je světová síť místních komunit, která podporuje tradice a kulturu spojenou s jídlem. Zakládá se hlavně na pomalém vychutnávání se zaměřením na vědomé vybírání potravin domácí produkce. Vznikla jako protiklad Fast Foodu s cílem na kvalitu a autentičnost jídla a svědomitou přípravu. Všechny jeho principy jsou shrnuty v manifestu, který spojuje tři hlavní principy dobré, čisté a poctivé jídlo.⁴⁷ Slouží k tomu projekt TERA MADRE (matka Země), který propojuje zájem a práci na zlepšení fungování potravinového

⁴⁶VÁCLAVÍK, T. *Agroturistika na ekofarmách- Jak na to*, Ministerstvo zemědělství České republiky, Brno, 2008. [online]. (PDF). [cit. 2021-12-26]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/38603/Agroturistika_na_ekofarmach.pdf

⁴⁷Slow Food Prague – filozofie [online]. [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <http://www.slowfood.cz/o-nas/nase-filozofie>

systemu. Do tohoto projektu jsou zapojeni zemědělci, místní komunity, kuchaři, mladí lidé, akademici a další, co usilují o ochranu země a podporují kulturní gastronomické dědictví.⁴⁸ Na základě filozofie Slow Foodu se pořádají různé vzdělávací a gastronomické akce (Škola chutí), programy na farmářských trzích (Chut' mé země), pořádají se společenské akce propagující hodnotu jídla (Chutný talíř) a propaguje produkty zemědělce ke koncovému zákazníkovi (Ke kořenům, Procházka historickou gastronomickou Prahou).⁴⁹

⁴⁸SPILOKOVÁ, J. *Alternativní potravinové sítě - česká cesta*, 2016, s. 131.

⁴⁹ Slow Food Prague – co děláme [online]. [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <http://www.slowfood.cz/o-nas/co-delame>

4 Praktická část

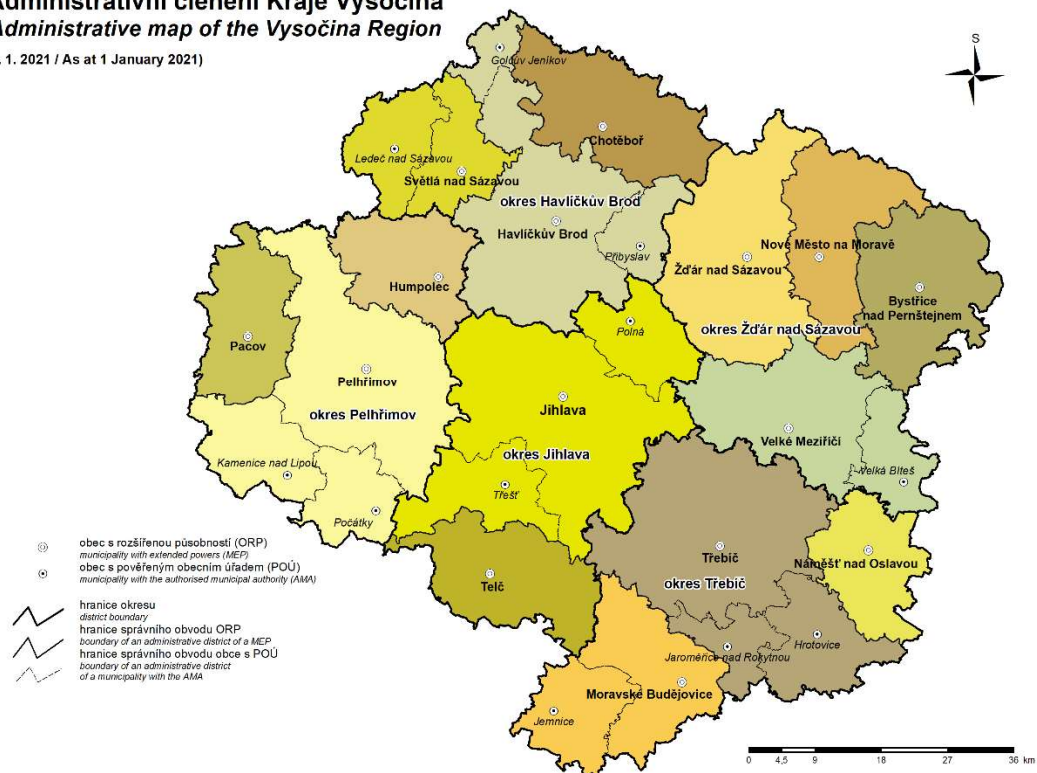
4.1. Charakteristika Kraje Vysočina

Kraj Vysočina se rozkládá na území necelých 6 800 km² a s Jihomoravským krajem vytváří region soudržnosti NUTS 2. Sousedí s krajem Jihočeským, Středočeským, Pardubickým a Jihomoravským. Nedotýká se s žádnou hranicí sousedních států. Plocha je rozdělena na 5 okresů Havlíčkův Brod, Jihlavu, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou. Kraj zahrnuje 15 správních obvodů s rozšířenou působností, 26 obvodů pověřených obecních úřadů. Krajským městem je Jihlava.

Obrázek č. 2 – Administrativní členění Kraje Vysočina

Administrativní členění Kraje Vysočina Administrative map of the Vysočina Region

(1. 1. 2021 / As at 1 January 2021)

Zdroj : Mapa administrativního členění kraje Vysočina [online]. (JPG). [cit. 2022-03-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/142333248/33009521m02.png/00f0da72-949b-41ed-826e-480ffe124887?version=1.1&t=1638433639304>

Nejvyšší bod na jeho území je vrchol Javořice s 837 metrů nad mořem. Název kraje se několikrát měnil do 31. 05. 2001. Dříve se jmenoval Jihlavský kraj a od 01. 08. 2011 se stal Krajem Vysočina. Většina území se nachází v mírně teplé podnebné oblasti, tedy roční průměrná teplota je 6-8°C. Pouze Javořické a Hornosvratecké vrchoviny patří do chladné

oblasti, kde průměrná teplota se pohybuje okolo 5°C. Roční úhrn srážek se pohybuje mezi 500mm a 800mm.⁵⁰ Z ekonomického hlediska výkonost kraje zaostává za celorepublikovým průměrem. Jeho podíl na HDP je kolem 4%. Je čtvrtým největším krajem na území ČR. Struktura osídlení je zde řídká a rozdrobená s hustotou obyvatelstva na 75 lidí 1km². K 27. 08. 2021 zde žilo 508 422 obyvatel, průměrného věku 42,9 roku. Významné postavení v Kraji Vysočina má zemědělství. Zemědělská půda pokrývá 60% kraje. Tuto oblast dle výrobního typu můžeme nazývat bramborářská.⁵¹ Přírodní podmínky pro pěstování nejsou zcela vhodné, neboť je zde vyšší sklon pozemků a vyšší nadmořská výška. Pro některé plodiny je však naprosto ideální, jsou to především brambory a olejnin. Kopcovitý terén kraje je vhodný i k chovu skotu formou pastevectví.

Tabulka č. 1 – Bilance půdy v Kraji Vysočina

Okresy	Výměra celkem (ha)	Zemědělská půda (ha)				Nezemědělská půda	
		celkem	z toho			celkem	z toho lesní půda
			orná půda	travní porosty	vinice, sady, zahrady		
Havlíčkův Brod	126 502	78 967	58 860	17 654	2 453	47 535	36 208
Jihlava	119 924	70 110	52 244	16 027	1 839	49 814	37 501
Pelhřimov	129 005	78 185	59 241	17 008	1 936	50 820	39 227
Třebíč	146 276	92 962	81 270	9 210	2 483	53 314	39 597
Žďár nad Sázavou	157 866	87 546	62 383	22 529	2 634	70 320	55 113
Kraj Vysočina	679 573	407 771	313 997	82 427	11 347	271 802	207 647
Podíl kraje na ČR v %	8,6	9,7	10,7	8,1	4,8	7,4	7,8

Zdroj: Profil kraje Vysočina 2021 [online]. [cit. 2022-03-06]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4110781

4.1.1. Agrární produkce

K 31. 05. 2019 byla osevní plocha 277 417 ha, což odpovídá 11,3% celkové osevní plochy v ČR, z toho bylo vyprodukováno 722 631 t obilovin, především pšenice a ječmene, to činí 9,5% celkové produkce ČR. Sklizeň brambor činila 215 377 t, podíl na sklizni v celé ČR je 34,6%. Přičemž hektarová výnosnost dosahovala u obilovin 5,43 t/ha a u brambor 27,89 t/ha.

⁵⁰ Geologie a geomorfologie kraje Vysočina [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.gynome.cz/gisvysociny/index.php?ln=cz&id=1&cat=c&typ=menu>

⁵¹ BIČÍK, I., JANČÁK, J. *Transformační procesy v českém zemědělství*, 2005, s. 21.

Další komodity pěstované na území kraje jsou např. řepka 123 739 t, hrách 7078 t, hořčice 360 t. Zajímavá je i sklizeň máku, která dosahovala neuvěřitelných 4 050 t a oproti předchozímu roku vzrostla produkce o 66%. Pro chov dobytka je důležitou komoditou produkce píce, ta byla u kukuřice na siláž 131 610 t, u jetele červeného 96 420 t, vojtěšky 43 888 t, sena 243 421 t a také technické cukrovky 13 559 t. Z produkce zeleniny se jedná především o zelí 111 t a cibuli 35 t. Z ostatních plodin jsou zajímavá čísla sklizně jahod, které bylo 96 t. Produkce této bobuloviny tedy vzrostla ve srovnání s rokem 2017 o 74,5%. U ovoce vévodí sklizeň švestek pravých a pološvestek 125 t, jablek 104 t, meruněk 19 t, hrušek a třešní po 9 t a dalšího ovoce jako jsou višně, rybíz, slívy a broskve.

K 1. 4. 2019 byla produkce hospodářských zvířat u skotu 219 705 Ks, podíl na produkci je 15,5% a prasat 312 203 Ks, podíl na celkové produkci v ČR je 20,2%. Nezanedbatelný je též chov drůbeže, který dosahoval produkce 397 488 ks a ovcí 13 648 ks. Vyprodukovalo se 15 863 t hovězího, 21 498 t vepřového a 7 455 t drůbežího masa živé hmotnosti. Výroba mléka dosahovala 570 776 tis. litrů a snáška konzumních vajec 3 482 tis. ks.⁵² Zajímavé je srovnání podílu chovaných zvířat v pětiletém období. Patrné je velký nárůst kusů drůbeže a oproti tomu propad chovu ovcí.

Tabulka č. 2 – Srovnání stavu hospodářských zvířat v Kraji Vysočina

Hospodářská zvířata	1. 4. 2016		1. 4. 2021		Index 21/16 v %	
	kusy	podíl na ČR v %	kusy	podíl na ČR v %	Vysočina	ČR
skot	222 994	15,8	218 203	15,5	97,9	99,3
z toho krávy	88 655	15,2	87 451	14,9	98,6	100,4
prasata	325 655	20,2	327 183	21,5	100,5	94,3
z toho prasnice	20 347	21,0	18 851	20,8	92,6	93,2
ovce	15 352	7,0	11 940	6,5	77,8	83,8
drůbež	436 184	2,0	579 504	2,4	132,9	111,7

Zdroj: Srovnání stavu hospodářských zvířat v Kraji Vysočina [online]. [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4110781

4.1.2. Agrární producenti

Rozhodujícím subjektem agrární produkce jsou především transformovaná zemědělská družstva a různé obchodní společnosti typu s.r.o., a.s. apod., které vznikaly od

⁵² Statistická ročenka Kraje Vysočina zveřejněná 18. 12. 2020 [online]. [cit. 2021-12-15]. Dostupné z: www.czso.cz/csu/czso

druhé poloviny devadesátých let privatizací státních statků. Příkladem těchto firem je zemědělské družstvo Hrotovice, Agro Vilémov, Setiva Keřkov, a.s. nebo Europlant šlechtitelská spol. s r.o.. Živočišnou výrobu zde prezentují nadregionální potravinářské podniky zabývající se zpracováním mléka a mléčných výrobků Moravia Lacto Jihlava, Pribina s.r.o. a Lacrum Velké Meziříčí. Firmy, specializující se na zpracování masa a masných výrobků, jsou Kostelecké uzeniny a Masozávod Krahulčí. Dalším potravinářským producentem je průmyslová výroba firmy Amylon, a.s., která se zaměřuje na výrobu pšeničného škrobu, lepku, škrobových sirupů a maltodextrinu. Velké zastoupení v kraji má i pivovarský průmysl. Vaří zde firmy Rodinný pivovar Bernard a.s., Pivovar Chotěboř s.r.o., Měšťanský pivovar Havlíčkův brod a.s. a další.

4.1.3. SWOT analýza kraje Vysočina

Tabulka č. 3 – SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • vhodné podmínky a tradice zemědělské výroby zaměřená na hovězí maso, mléko a brambory (zemědělský region) • situována větší část chovu skotu (15 %) a prasat (21 %) z republiky • stabilizovaný počet zemědělských subjektů důležité pro uplatnění venkovského obyvatelstva • nenarušený venkovský ráz krajiny i obcí • spolky jako nositelé společenského života a tradic na venkově (včelaři, chovatelé, zahrádkáři, myslivci, hasiči) • poměrně nízké znečištění ovzduší, mnoho vodních zdrojů, atraktivní prostředí pro rekreaci • přírodní rezervace, kulturní dědictví, pestrá krajinná mozaika, CHKO (8,8 % území kraje) 	<ul style="list-style-type: none"> • nízká finalizace zemědělských výrobků a surovin u prvovýrobců • 85 % ANC oblasti (1/3 horské) a 92 % BVO (méně úrodné půdy) • nízká diverzifikace činností v agrárním sektoru • malé sdružování do zpracovatelských a odbytových center • nízká obměna moderního technologického vybavení • hospodaření na propachtované půdě (73 %) • omezené možnosti koupě nové zemědělské půdy • rozdrobená sídelní struktura s vysokým podílem malých obcí (celkem 704 obcí) – 2. nejvíce v ČR • vyliďňování venkova, stárnutí obyvatelstva • v intenzivně využívaných oblastech rozsáhlé hony ZPF bez krajinných prvků

<ul style="list-style-type: none"> • atraktivita využitelné pro cestovní ruch (příroda, památky, pěší trasy, naučné stezky, cyklotrasy, hipotrasa) • vhodné klima v důsledku globálního oteplování • dlouhodobě nízká míra nezaměstnanosti (1,4 %) • výhodná centrální poloha a dobrá dopravní dostupnost v rámci ČR (dálnice D1) 	<ul style="list-style-type: none"> • řada malých zemědělských producentů splácí svoje závazky, mají nízkou konkurenční schopnost • dotační závislost podniků • nízká hodnota průměrných mezd ve všech odvětvích národního hospodářství (zvláště pak v zemědělství) • nevyužit potenciál turistického ruchu • špatná dopravní dostupnost u 44 % obcí • vysoké množství brownfields • riziková oblast z hlediska výskytu radonu
Příležitosti	Ohrožení
<ul style="list-style-type: none"> • podpora intenzivní výroby v konkurenceschopných podnicích (zaměřených na produkci a zpracování mléka, masa a brambor) • rozšiřování zpracovatelských a odbytových kapacit u prvovýrobců • podpora spolupráce při prodeji formou KDŘ • mimoprodukční funkce zemědělství • diverzifikace alternativních příjmů na venkově (agroturistika, ubytování, gastronomie, dřevozpracující průmysl) • podpora specifických forem cestovního ruchu spojeného se zemědělstvím a potravinářstvím (agroturistika, hipoturistika, zážitkové aktivity) • zvyšující se zájem o regionální potraviny • zlepšení marketingu a propagace regionálních značek a produktů • modernizace farem, zvýšení kvality služeb na farmách 	<ul style="list-style-type: none"> • růst cen vstupů v agrárním sektoru (PHM, energie, nájmy, mzdy) • omezená dostupnost finančních zdrojů malých a středních podniků • snížení dotačních podpor zemědělským podnikům • zvyšování dumpingových dovozů zemědělských a potravinářských produktů (ohrožení místních producentů, snížení stavu skotu a prasat) • výkyvy výkupních cen zemědělských komodit • úbytek soukromě hospodařících zemědělců (věková struktura, nezájem mladých o předání podniku) • nezájem absolventů zemědělských škol o práci v zemědělství • stěhování obyvatelstva do měst (vyliďňování venkovských sídel, stárnutí obyvatelstva)

<ul style="list-style-type: none"> • rozvoj aktivních svazků obcí a místních akčních skupin (MAS) – zdroj informací • podpora informovanosti a odborného vzdělávání zemědělských subjektů v legislativě, pracovním právu, hygienických normách • rozvoj infrastruktury ve venkovském prostoru 	<ul style="list-style-type: none"> • zvyšující se administrativní náročnost • nedostatečné uznání mimoprodukčních aktivit zemědělství veřejností • stálý pokles výměry zemědělské půdy (zastavování) • globální klimatické změny (oteplování, nerovnoměrné srážky), zrychlená eroze půdy
--	--

Zdroj: Vlastní zpracování. PATLOKOVÁ, M. *Význam malých a středních zemědělských podniků v regionálním rozvoji*, Diplomová práce, 2021, s. 62.

4.2. MAS na území kraje Vysočina

V Kraji Vysočina působí jedno krajské sdružení MAS a 16 místních akčních skupin.

Tabulka č. 4 – Místní akční skupiny na území kraje Vysočina

Název místní akční skupiny	Rozloha km ²	Počet členských obcí
MAS Českomoravské pomezí, o.p.s.	380,5	36
Havlíčkův kraj, o.p.s.	716,1	65
Královská stezka, o.p.s.	708,4	71
LEADER - Loucko	167,1	8
Místní akční skupina Jemnicko	516,5	46
Místní akční skupina Mikroregionu Telčsko	343	51
MAS Rokytňá, o. p. s.	530,7	50
Místní akční skupina ŠIPKA	309,1	31
Místní akční skupina Třešťsko, o.p.s.	365,9	38
MAS Zubří země, o.p.s.	615,7	70
MAS MOST Vysočiny, o.p.s.	481,5	61
OSLAVKA o.p.s.	266,1	35
Podhorácko, o.p.s.	428,6	55
Podhůří Železných hor, o.p.s.	138,9	13
Společnost pro rozvoj Humpolecka, z.s.	228	25
Via rustica z.s.	700,5	60

Zdroj: Vlastní zpracování z MAS Kraje Vysočina [online]. [cit. 2022-01-19]. Dostupné z: https://m.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4106589

4.2.1. Krajské sdružení - MAS kraje Vysočina o.p.s.

Krajské sdružení MAS kraje Vysočina vzniklo 03. 11. 2012. Hlavním předmětem činnosti je propagace kraje a turistického potenciálu. Dále koordinace rozvoje spolupráce ve všech oblastech působnosti jednotlivých místních akčních skupin.

Realizované projekty spolupráce jsou:

- Cesta k tradicím - dotace 2 344 558 Kč -V návaznosti na projekt bylo pořízeno vybavení (stany, pódium, pivní sety), které je využíváno na kulturních akcích, přičemž v každé MAS byly uspořádána dvě vystoupení.
- Cesta poznání - dotace 3 111 030 Kč - Předmětem projektu bylo vytvoření naučné stezky v délce 130km, která protíná 3MAS. Vede z Chotěboře až do Humpolce
- Cestující kinematograf - 978 066 Kč - Pořízení vybavení pro letní promítání a vytvoření společného videa o činnostech MAS
- Projekty MAS pro podporu venkovské identity přinášejí novou kvalitu života do venkovských oblastí - dotace 654 896 Kč - S cílem podpořit vesnickou identitu, uspořádání řemeslných trhů, přehlídek a festivalů.
- Region Renesance nejen po stopách historie -dotace 4 443 722 Kč
- Venkovské komunitní školy - 1 395 549 Kč
- Venkov za sportem – 1 980 560 Kč

Realizované projekty Leader se zapojením MAS v kraji:

- Čistá řeka Sázava
- 4 klíče k velkomeziříčské bráně
- Dny MAS aneb není MASka jako maska
- Pout'ové veselí
- S nůší do světa řemesel
- Chuť a vůně domova
- We share (Sdílíme) - mezinárodní spolupráce⁵³

⁵³ Výroční zpráva MAS kraje Vysočina [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://vysocina.nsmas.cz/>

4.2.2. Realizované projekty MAS v Kraji Vysočina

Obrázek č. 3 – Mapa místních akčních skupin na území kraje Vysočina

Zdroj: Mapa Místních akčních skupin v Kraji Vysočina [online].(JPG). [cit. 2022-01-19]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/Image.ashx?id_org=450008&id_obrazky=59604&datum=3%2F13%2F2014+12%3A56%3A42+PM

MAS Českomoravské pomezí, o.p.s. - Nachází se ve střední části českomoravského pomezí. Na jeho území leží 24 obcí v Čechách a 12 na Moravě. Založena byla 09. 07. 2007 devíti zakladateli v katastrálním územním Mikroregionu Polevsko. Největšími sídly na území jsou město Polná a městyš Štoky. Jihozápadní část protíná dálnice D1.

Mezi realizované projekty patří:

- shrnovačů a obrabečů pícnin
- zlepšení podmínek pro chov zvířat
- nákup technologie strojového mytí forem (Mlékárna Polná)
- rekonstrukce stájí a různé jiné rekonstrukce hmotného majetku⁵⁴

⁵⁴Seznam schválených projektů k podpoře [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://www.mascmp.cz>

Havlíčkův kraj, o.p.s. - Tato MAS leží v severní části kraje Vysočina, při čemž zaujímá 10,5% celé její rozlohy a náleží do chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy. Největší města regionu jsou Přibyslav, Ždírec nad Doubravou, Svratka a Žďár nad Sázavou.

Mezi realizované projekty patří:

- Zázemí pro kulturní vyžití a zlepšení vzhledu Obce Modlíkov - náklady projektu 732 000Kč. Zde se uskutečnila rekonstrukce jeviště a vybudovala se parkovací plocha
- Oprava cestní sítě v okolí kostela Narození sv. Jana Křtitele- náklady projektu 641 431Kč
- Rekonstrukce větrání a napájení stáje k.ú. Vojnův Městec, Zemědělská a.s. Krucemburk – náklady na projekt 1 986 688 Kč bez DPH
- Porodna krav v Krucenburku – náklady na projekt 1mil. Kč⁵⁵

Královská stezka, o.p.s. - Vznikla 05. 09. 2007, leží ve správních obvodech 4 obcí s rozšířenou působností Havlíčkův brod, Chotěboř, Ledec nad Sázavou a Světlá nad Sázavou. MAS působí na území svazků obcí Habersko, Podoubraví, Krupsko, Světelsko a Ledčsko. Sídlo mají v Habrech. Nachází se v severní části Českomoravské vrchoviny. Do regionu se nezapojily jediné dvě obce Vlkanov a Druhanov, proto tato MAS není zcela celistvá.

Mezi realizované projekty patří:

- Zapomenutá škola – úpravy společenských prostor církevní školy pro venkovské komunitní centrum v Horní Krupé - 349 016 Kč
- Půjčovna kol Zálesí- 414 563 Kč
- Soupis a zmapování památek v okrese Havlíčkův brod - 398 000 Kč
- Rekonstrukce kaple sv. Michala v Dolní Krupé - 398 724 Kč
- Vznik a provoz Adiktologické ambulance - 3 049 431 Kč
- Vybavení pojízdné kavárny – 56 921 Kč ⁵⁶

LEADER - Loucko - MAS se nachází východně od krajského města Jihlava na území mikroregionu Loucko. Populačně největším městem je Luka nad Jihlavou, městys Kamenice a město Brtnice.

⁵⁵Grafy čerpání [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://www.mascmp.cz> <https://www.havlickuvkraj.cz>

⁵⁶Programové období 2014-2020, *Úspěšně zrealizované projekty* [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://www.mascmp.cz> <http://kralovska-stezka.cz>

Mezi realizované projekty patří:

- Chodníky v městě Brtnice – 3 990 000 Kč
- Nákup strojů na území Luka nad Jihlavou - 3. 551 748 Kč
- Vybavení kuchyně ZŠ Puklice – 580 000 Kč
- Loucko – Oáza Vysočiny
- Loucko – Přívětivé k rodině⁵⁷

Místní akční skupina Jemnicko - Vznikla dne 27. 10. 2004. zasahuje svojí působností do třech krajů, a to Jihočeský, Jihomoravský a Vysočinu. Leží na hranici s Rakouskem a je jedinou spojkou s krajem Vysočina.

Mezi realizované projekty patří:

- Modernizace víceúčelového hřiště v obci Štěpkov – náklady projektu 979 841 Kč
- Knihovna v městě Jemnice- 3 689 451 Kč
- Vybudování střeleckého zázemí mysliveckého sdružení – 359 261 Kč
- Vymalování kostela sv. Linharta v Kdousově – 855 900 Kč
- Oprava kostela sv. Václava v Třeběticích – 773 820 Kč⁵⁸

Místní akční skupina Mikroregionu Telčsko - MAS se nachází na území Jižně od krajského města Jihlavy.

Mezi realizované projekty patří:

- Moštárna Telč- 678 969 Kč
- Mateřské centrum Hodice 549 747 Kč
- Nákup stroje na údržbu krajnic 132 936 Kč⁵⁹

MAS Rokytná, o. p. s. - Byla založena pod původním názvem Moravskobudějovického mikroregionu. Poté se zformovala kolem roku 2012 na MAS Moravskobudějovicko. V polovině roku 2013 bylo dokončeno přejmenování společnosti na stávající název.

Mezi realizované projekty patří:

- Klidová zóna obce Lukov - 412 604 Kč

⁵⁷Projekty zrealizované MAS [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://www.mascmp.cz>
<http://www.leader-loucko.cz>

⁵⁸Projekty [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.jemnicko.cz>

⁵⁹Dotace a výzvy [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://mastelcsko.cz>

- Rentgenové pracoviště pro veterinární organizaci MUDr. Kalendová -704 844 Kč
- Nákup malotraktoru s čelním nakladačem -182 500 Kč
- Technické vybavení pasterveckého chovu koní – 94 000 Kč
- Převravník pro koně -160 000 Kč
- Vnitřní boxové ustájení koní - 112 000 Kč⁶⁰

Místní akční skupina ŠIPKA - MAS vznikla v roce 2004 na území Mikroregionu Pelhřimov. K tomuto území přistoupily obce Velký Rybník a Vlásenice – Drbohlavy. Pro období 2021-2027 proběhne změna a z území odejde Nový Rychnov a připojí je Horní Cerekev a Černov.

Mezi realizované projekty patří:

- Brko - svoz biologického odpadu - 2 241 923 Kč
- Protipovodňová opatření Zachotín – 800 000 Kč
- Realizace vodovodu Putimov 2 000 000 Kč⁶¹

Místní akční skupina Třešťsko, o.p.s.- Vznikla 01. 08. 2007 na západní hranici kraje Vysočina až k hranicím okresu Pelhřimov.

Mezi realizované projekty patří:

- Výstavba víceúčelového sportoviště v obci Rohozná – 2 215 430 Kč
- Centrum pro rodinu – mateřské kluby Třešť – 168 762 Kč
- Oprava kostela sv. Kunhuty v kostelci u Jihlavy – 753 121 Kč
- Modernizace technického zázemí obecního domu – 740 160 Kč
- Výstavba multifunkčního sportoviště v obci Bílý Kámen – 449 944 Kč⁶²

MAS Zubří země, o.p.s.- Byla založena 10. 05. 2006. Rozkládá se ve východní části Českomoravské vrchoviny s větším územím v Kraji Vysočina a z malé části v kraji Jihomoravském. Zahrnuje mikroregiony Bystřicko, Novoměstsko a Perštejn. V programovém období 2021- 2027 proběhlo připojení obce Drahonín.

Mezi realizované projekty patří:

- Přístavba hasičské zbrojnice – 733 755 Kč

⁶⁰ Podpořené projekty [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://www.masrokytna.cz>

⁶¹ Projekty [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.massipka.cz>

⁶² Seznam vybraných projektů [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.mastrestsko.cz>

- Výstavba cyklostezky Bystřice nad Perštejnem- Domanín – 4 189 513 Kč
- Koupě mobilní motorové štípačky Chudobín – 64 130 Kč
- Nákup přívěsu na přepravu zvířat – 120 236 Kč⁶³

MAS MOST Vysočiny, o.p.s. (Velké Meziříčí)- Byla založena 29. 04. 2004 na území mikroregionu Velkomeziříčsko-Bítešsko. Jeho východní část na území kraje Jihomoravského.

Mezi realizované projekty patří:

- Nákup vozidla pro terénní služby – 415 000 Kč
- Rekonstrukce školní kuchyně Březí – 1 146 655 Kč
- Modernizace farmy II – 485 000 Kč⁶⁴

OSLAVKA o.p.s. - Nachází se na jihovýchodní části Českomoravské vrchoviny a na východě sousedí s Jihomoravským krajem. Spadá do dvou správních obvodů s rozšířenou působností Náměšť nad Oslavou a Třebíč. Zahrnuje tři mikroregiony Horácko- ekologický, Náměšťsko a Chvojnice.

Mezi realizované projekty patří:

- Oprava rozhledny Babylon – 769 500 Kč
- Zlepšení welfare narozených telat -120 000 Kč
- Multifunkční hala na uskladnění sena – 400 000 Kč
- Pojízdna prodejna – 900 000 Kč
- Ochoz pro pozorování ptactva – 42 500 Kč⁶⁵

Podhorácko, o.p.s. - Rozkládá se kolem města Třebíč, avšak není zcela homogenního tvaru ve spodní části kraje a nedotýká se její hranice.

Mezi realizované projekty patří:

- Vybudování zázemí pro dřevovýrobu – 2 515 732 Kč
- Stavební úpravy a vybavení počítačové učebny – 4. 265 851 Kč
- Škola rozvoje vesnic Podhorácka, uspořádání dvou cyklů školení – 348 000 Kč

⁶³ Projekty[online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://www.zubrizeme.cz>

⁶⁴ Projekty [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.masmost.cz>

⁶⁵ Mapa projektů MAS [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.oslavka.cz>

- Tancujeme v novém- sdružení folklórní soubor Okřešánek- krojové vybavení 165 839 Kč⁶⁶

Podhůří Železných hor, o.p.s.- Vznikla v roce 2006 na severní hranici kraje Vysočina s Pardubickým krajem v jihovýchodní části Chráněné krajinné oblasti Železných hor.

Mezi realizované projekty patří:

- Rekonstrukce kuchyně ve středisku Fokus Chotěboř 95 359 Kč
- Zvýšení zpracovatelské kapacity ovoce Nová ves u Chotěboře 27- 1 446 000 Kč
- Dětské hřiště Libice nad Doubravou 984 438 Kč⁶⁷

Společnost pro rozvoj Humpolecka, z.s. - Rozkládá se na území dvou mikroregionů Zálesí a Želivka v západní části kraje Vysočina a je součástí severovýchodního území okresu Pelhřimov.

Mezi realizované projekty patří:

- Rekonstrukce mini mlékárny – 1 686 281 Kč
- Pořízení vysokozdvížného vozíku – 224 879 Kč
- Rekonstrukce hospůdky na Mlýnku – 436 895 Kč
- Opravy kapliček a křížů – 3 957 644 Kč⁶⁸

Via rustica z.s. - Leží v nejzápadnější části kraje Vysočina a na území se nachází obce s rozšířenou působností Pacov, Pelhřimov a Jihlava.

Mezi realizované projekty patří:

- Pořízení technologie pro obecní bazén v Bratřicích - 1 039 258Kč
- Obnova návesního parku v obci Zhořec – 550 833Kč
- Zázemí pro agroturistiku a stanici k ustájení koní, Velká Rovná – 1 423 908 Kč⁶⁹

Z výsledků desk research (výzkumu od stolu), který je založen na vyhledávání, zpracování a vyhodnocení dat, vyplývá naplnění hodnot MAS v Kraji Vysočina. Veškeré realizované projekty významně napomáhají k rozvoji tohoto území.

⁶⁶Projekty realizované MAS [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.podhoracko.eu>

⁶⁷Akce a projekty [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.podhurizeleznýchhor.cz>

⁶⁸Podpořené projekty přes MAS [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://humpolecko.cz>

⁶⁹ Projekty z předchozích let [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.viarustica.cz>

5 Terénní šetření

Terénní šetření bylo rozděleno na dvě části. První část je zaměřena na zemědělce. Zde byla použita metoda kvalitativního výzkumu, která má za cíl zjistit, jakou cestu z krátkých dodavatelských řetězců využívají zemědělci k distribuci svých produktů, a jakou roli hrají místní akční skupiny v jejich činnosti.

Vzhledem k zaměření kvalitativního šetření byla zvolena nejrozšířenější metoda, a to polostrukturovaný rozhovor s pozorováním. V tomto způsobu výzkumu nepoužíváme statistické metody třídění dat a stanovení hypotézy. Je zaměřen na život subjektů a na jedinečnost vzorců chování či prožívání v dané situaci. Výzkum tvoří přepisy výpovědí, terénní poznámky, fotografie a osobní komentáře. Pro tuto část práce byla použita metoda tzv. zakotvené teorie. Pro interpretaci a zpracování všech poskytnutých dat z kvalitativního výzkumu byl použit analytický proces otevřeného kódování.⁷⁰

Otázky pro rozhovory se subjekty byly připraveny před samotným šetřením, které proběhlo na předem domluveném místě a čase. Z důvodu probíhající epidemie covid-19, byl tento úkol poměrně časové a logisticky náročný, neboť se respondenti nemohli ve většině na poprvé zúčastnit šetření. Celý rozhovor byl s uděleným souhlasem nahráván na mobilní telefon, avšak povětrnostní podmínky a okolní hluk velice snížil kvalitu záznamu.

Každý u farmářů byl před interview obeznámen s tématem a byl ujistěn, že veškeré poskytnuté informace budou použity jen pro zpracování této bakalářské práce. Zároveň byla vnesena prosba o poskytnutí několika fotografií z tohoto šetření, což bylo následně povoleno.

Druhá část terénního výzkumu byla zaměřena na 16 místních akčních skupin v Kraji Vysočina. Bylo použito kvantitativní šetření formou pěti standardizovaných otevřených otázek. Dle Dismana pro „ *Kvantitativní výzkum může nalézt řešení jen pro takové problémy, které je možno popsat v termínech vztahů mezi pozorovatelnými proměnnými.*“⁷¹

Toto dotazníkové šetření bylo položeno 16 místním akčním skupinám po 5 otázkách s cílem zjistit podporu krátkých dodavatelských řetězců v zemědělství v kraji. Vracené dotazníky byly následně vyhodnoceny. Z celkového počtu respondentů se zúčastnilo tohoto šetření 7 místních akčních skupin.

⁷⁰ ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických větech*, 2007, s. 211.

⁷¹ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*, 2000, s. 77.

5.1. Kvalitativní šetření se zemědělci

Subjekty, na které byla cílena tato část šetření, jsou trvale hospodařící zemědělci na území kraje Vysočina ve věku od 44 let do 71 let. Věkový rozptyl a stejné životní podmínky nám dají náhled do způsobu využívání krátkých dodavatelských řetězců. Výzkumu se zúčastnilo pět zemědělců, z toho dvě ženy a pět mužů.

Prvním dotazovaným byl pan Miroslav (71 let) aktivní důchodce s manželkou, kteří se zabývají chovem včel a prodejem medu. Druhou respondentkou byla paní Mirka (44let), s partnerem a třemi dětmi, chovají krávy, ovce na maso a masné produkty. Třetím farmář pan Marek (54let) s rodinou se zaměřuje na rostlinou produkci především na pěstování obilovin a brambor. Dalším subjektem výzkumu byla paní Marta (59let), s manželem a dcerou. Ti chovají kozy na maso a vyrábí mléčné produkty. Posledním dotazovaným byl pan Matěj (48 let), s rodinou a ten chová krávy, prasata a krůty. Dále pěstuje tritikále, hrách, ječmen a píce. Pan Miroslav a paní Marta jsou jediní, kteří farmaří na plný úvazek, ostatní zemědělci mají ještě zaměstnání. Všichni dotazovaní žijí na vesnici, ale v dosahu měst Havlíčkova Brodu, Chotěboře a Pohledu.

Většina rozhovorů s farmáři proběhla ve zvláštním duchu. Poté co bylo ukončeno nahrávání, to skoro vypadalo, jako když mluvím s jinými osobami. Z ničeho nic byly najednou hovorní, jako by se bály nahrávání. Z mého pohledu nejtěžší šetření proběhlo u pana Miloslava, neboť jeho manželka na každou položenou otázku položila vlastní a nedala prostor pánovi odpovídat. Avšak i toto se vyřešilo a rozhovor proběhl bez problémů.

Šetření trvalo přibližně 20 – 45 minut, podle toho zda byla možnost exkurze do hospodářského zázemí. Farmářům byly poté kladeny postupně otázky a byl jim poskytnut prostor k vyjádření. Během rozhovoru byly zaznamenávány do poznámkového bloku zajímavosti v chování a vše o průběhu šetření. Otázky jsou uvedeny v příloze č. 1.

Analýza vyzkoumaných dat byla podrobena metodě otevřeného kódování s vyhledáváním klíčových témat týkajících se zemědělské produkce potravin, jaký druh z krátkých dodavatelských řetězců využívají, jakou roli hrají místní akční skupiny v jejich činnosti. Tato analýza byla provedena do tří oddílů. Cílem je shrnutí odpovědí respondentů k tématu a doplnit o vlastní komentář.

Oblasti zkoumání:

1. Činnost a produkce
2. Aplikace krátkých dodavatelských řetězců
3. Spolupráce s místními akčními skupinami

1. Činnost a produkce

Na tuto analýzu zaměřenou na činnost a produkci zemědělců byla zaměřena první část šesti otázek z terénního šetření.

Odpovědi subjektů:

Miloslav: „Chovám **včely** a prodávám **med**. Včely mám na zahradě a u lesa kousek za vesnicí. Mám to domluvený se sousedem a na oplátku za pronájem mu dávám med. To už je paninko **dlouho**, ještě než jsem šel do důchodu. Brigádníky **nepotřebujeme**, s manželkou to zvládneme **sami**.“

Mirka: „Naše farma se zabývá chovem **masného skotu**, konkrétně plemene Hereford, dále chováme **ovce** Zwartbles a okrajově i **koně**. Zabýváme se tedy chovem zvířat, plemenného materiálu a dále obhospodařováním krajiny. Mezi naše produkty patří zejména domácí **uzeniny** z našeho bio masa, klobásy a salámy. Dále produkujeme bio hovězí **maso**. Dá se říct, že naším produktem jsou i plemenné inseminační dávky, které prodáváme. Výměra obhospodařované půdy je cca **35 ha**, z toho 28 ha vlastních. Hospodaříme od **roku 2005**. Do činností na naší farmě je zapojena celá **rodina**, dále **5 zaměstnanců**.“

Marek: „Zabývám se **rostlinnou** výrobou. Nejvíce pěstuju **brambory** potom **pšenici**, **oves** a **řepku**. Mám asi **23 ha** polí. No, dělám to asi od **roku 2001** s **rodinou**.“

Marta: „Jsme malá farma. Chováme **kozy** a mléčný **skot**. Máme 10 koz a jednoho plemenného kozla. Jsou plemene česká bílá. Potom máme dvě **krávy** a jednu březí jalovici plemene Jersey. Všechno mléko, které nadojíme, zpracováváme na měkké a zrající **sýry**, **jogurty**, **tvaroh**, **máslo**, **pribináčky** takové smetánky. Potom ještě **žervé** a ještě prodáváme **mléko** čerstvé nebo pasterizované konečnému spotřebiteli. A hlavně vyrábíme vlastní zmrzlinu asi 25 druhů. Máme **pronajatý 1 ha** od obce, kde máme ustájená zvířata a na zbytku paseme, potom máme na horách **pronajatý 1,8 ha**, kde sušíme seno. No od **roku 2013** jako fyzická osoba. V současné době vše děláme s **manželem**. Dcera studuje. Jinak máme **14 brigádníků**, který se střídají. Ale o objednávky se starám hlavně já.“

Matěj: „Pěstuju obiloviny a chovám zvířata, ale jinak chodím do práce. Pěstuju **tritikále, hrách, ječmen** a ještě chovám **krávy, prasata a krůty**. Hlavně na **maso**. No asi na **22ha**. Asi přibližně od **2001**. Zaměstnávám celou **rodinu**, ale nejvíc sebe.“

Většina zkoumaných zemědělců se zabývá chovem sudokopytníků, jde o tur, prase, kozu a ovci domácí. Okrajově o krůty a koně. Kromě pana Miloslava ten, se specializuje na chov včel. Pan Marek uvedl svojí hlavní činnost „rostlinnou výrobou“. V té má největší podíl u zemědělců pěstování brambor, poté tritikále, hrách, ječmen, pšenici a oves. Produkce farmářů se dá rozdělit na masnou a mléčnou výrobu. Hlavní činností respondentů je prodej masa. Farmáři dohromady obhospodařují 82,8 ha půdy. Většina respondentů začala vykonávat zemědělskou činnost mezi roky 2001 až 2005, kromě paní Marty, která uvedla „od roku 2013“ se farmařením zabývala od roku 2013. Zajímavé je, že všichni zemědělci zapojují do své činnosti celou rodinu. Ti co provozují větší farmu s více zvířaty nebo větší provozovnou, zaměstnávají vlastní zaměstnance.

Z vlastního pozorování mohu zhodnotit, že všichni zemědělci mluvili o své činnosti se zapálením. Byli rádi, že se o ně někdo zajímá, a že se mohou pochlubit svým hospodářstvím.

2. Aplikace krátkých dodavatelských řetězců

Druhá část otázek sedm - deset se zabývá způsobem distribuce produktů v rámci krátkých dodavatelských řetězců.

Odpovědi subjektů:

Miroslav: „Místní a dlouholetý zákazníci si ke mně většinou koncem června **přivezou** sklenice a až to mám stočený, tak je žena obvolá, aby si to přijely vyzvednout. Prodávám z **baráku**. Mám **věrné** zákazníky zákazníci.“

Mirka: „Naše produkty distribuujeme pomocí **webových stránek, sociálních sítí Instagram** a Facebook, kde jsme členy pár skupin. V současné době však máme takový odbyt, že nám stačí **stávající** klientela, která se v průběhu let vytvořila a je stálá. Místní trhy zatím z časových důvodů nevyužíváme, ale určitě o tom uvažujeme hlavně z hlediska prezentace farmy. Produkty dodáváme **vlastní dopravou** a to jak maso tak zvířata – máme vybavení pro

přepravu zvířat. Naši zákazníci jsou různorodí lidé, z různých sociálních vrstev i různého věkového složení. Jsou to lidé z několika krajů.“

Marek: „Většinu do výkupu a pak brambory do restaurace, ale jen do začátku prosince, protože nemám moc místa na skladování. Potom jedu na trh a všechno, co zbyde, prodám. No, zákazníci jsou spokojení.“

Marta: „Prodáváme hlavně ze dvora. Jezdily jsme na trhy, ale od května 2021 nejezdíme. Pokud jezdí na farmu, jsou to zákazníci, kterým nevadí, že si musí počkat nebo si pro mě dojed na pole a ještě zaplatit.“

Matěj: „Sám prodávám jatčím. Něco odkupuju zpět pro sebe, a když zbyde, prodávám známým. Na žádný trh nejezdím. Většinou si pro to jezdí sami, ale jinak rozvážím normálně autem. Jsou v pohodě.“

Prodej ze dvora uvedla většina farmářů, jako hlavní prostředek distribuce svých produktů koncovému zákazníkovi. Dalším z druhů krátkých dodavatelských řetězců uvedla paní Mirka distribuci „pomocí webových stránek, sociálních sítí“. Posledním jmenovaným způsobem prodeje byl „trh“, což pouze pan Marek. Dopravu výrobků poskytuje například paní Mirka „dodáváme vlastní dopravou“. Všichni zemědělci hodnotili své stálé zákazníky kladně. Nejčastějšími odpověďmi na spotřebitele byli známí, domácnosti farmářů, rodina a místní restaurace. Producenti nabízejí své produkty i formou bedýnek. Farmáři zabývající se chovem skotu, pěstováním obilí a sena část své produkce poskytují i jiným družstvům v jejich regionu. Omezení prodeje svých produktů přes Farmářské trhy byl velký problém, protože většina produkce má omezenou dobu spotřeby, tak farmáři zvolili novou možnost distribuce přes internet.

Bylo zajímavé pozorovat chování na tyto otázky, neboť většina subjektů se nad charakteristikou zákazníků pozastavila, ale všichni uvedli jen kladné odpovědi. Paní Marta, na otázku ohledně prodeje přes místní trhy, byla očividně zklamaná, protože kvůli restrikcím nemohla prodávat na místním farmářském trhu.

3. Spolupráce s místními akčními skupinami

Poslední část začíná otázkou jedenáct a je zaměřená na spolupráci farmářů a MAS při vyřizování dotací.

Odpovědi subjektů:

Mirka: „**Známe** a jsme i **členy**. Ano, jsme zapojeni jako člen ze skupiny soukromého sektoru. Ano, máme a pravidelně potenciál MAS využíváme. **Pomáhají** nám vyřizovat dotace. Ano jsme příjemci, a to **obou** druhů **dotací**.“

Matěj: „ **Znám**, ale nevyžívám. Většinou chtějí moc papírů. Ano, jsem příjemce **dotací** od ministerstva zemědělství. Jsem v Asociaci soukromých zemědělců.“

Někteří farmáři uvedli, že o místních akčních skupinách nic nevědí a nevyžívají ani žádného dotačního programu nabízeného ministerstvem zemědělství. Pan Matěj uvedl MAS „znám“, ale nevyžil z administrativního důvodu, protože nemá čas na vyřizování dotace. Kromě paní Mirky, není členem místní akční skupiny žádný z výše oslovených zemědělců. Tato respondentka uvedla „pomáhají nám vyřizovat dotace“ z Programu rozvoje venkova na nákup nových strojů a hospodářské techniky.

Z pozorování reakcí na tyto otázky bylo zřejmé, že tři farmáři vůbec netuší, co jsou místní akční skupiny a čím se zabývají.

5.2. Kvantitativní šetření s MAS

V rámci kvantitativního dotazníku výše uvedeného šetření bylo osloveno elektronickou formou 16 MAS v Kraji Vysočina s využitím pěti otevřených otázek. Jednalo se o níže uvedené subjekty MAS:

Tabulka č. 5 – Seznam MAS na území kraje Vysočina

MAS Českomoravské pomezí, o.p.s.
MAS Havlíčkův kraj, o.p.s.
Královská stezka, o.p.s.
MAS Leader – Loucko, z.s.
Místní akční skupina Jemnicko, o.p.s.
Místní akční skupina Mikroregionu Telčsko, z.s.

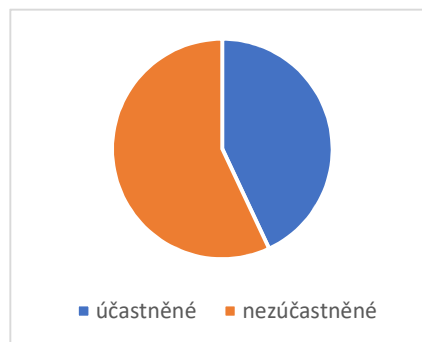
MAS Rokytná, o. p. s.
Místní akční skupina ŠIPKA, z.s.
Místní akční skupina Třeštsko, o.p.s.
MAS Zubří země, o.p.s.
MAS MOST Vysočiny, o.p.s.
MAS OSLAVKA, o.p.s.
MAS Podhorácko, o.p.s.
Podhůří Železných hor, o.p.s.
Společnost pro rozvoj Humpolecka, z. s.
MAS Via rustica, z.s.

Zdroj: Vlastní zpracování z MAS Kraje Vysočina [online]. [cit. 2022-01-19]. Dostupné z: https://m.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4106589

Z oslovených 16 subjektů MAS v Kraji Vysočina zareagovalo pouze 7 z nich návratnost 43,75%. Byly to tyto subjekty:

- MAS Třeštsko
- MAS Oslavka
- MAS Leader – Loucko
- MAS Královská stezka
- MAS Podhůří Železných hor
- MAS Havlíčkův kraj
- MAS Via rustica

Graf č. 1 – Účast na šetření MAS

Zdroj: Vlastní zpracování

Přestože byly subjekty MAS v rámci tohoto šetření požádány o to, aby se vyjadřovaly na položené otázky formou otevřených odpovědí, následně bylo zjištěno, že tomu tak v mnoha případech nebylo a uchýlily se pouze k odpovědím částečným nebo typu: ANO a NE. Dokonce někteří ponechaly některé z otázek zcela bez odpovědi.

Nejobsáhlejší odpovědi byly poskytnuty v rámci tohoto šetření subjekt MAS Královská stezka, který využil ke svým odpovědím i výtah z Výroční zprávy za rok 2021, proto bylo vyhodnocení rozděleno do dvou skupin.

Do první skupiny byly zařazeny odpovědi 6 subjektů MAS, které byly velice stručné. V mnoha případech jejich odpovědi ani neřešily vazbu na zemědělství a jeho produkty, ale

byly spíše zaměřeny na kulturu a vzdělávání, společenský život či zlepšení životního prostředí. Odpovědi jsou uvedeny v níže přiložené tabulce.

Tabulka č. 6 – Vyhodnocení odpovědí MAS

Otázky	MAS Trestsko	MAS Oslavka	MAS Loucko	MAS Podhůří	MAS havlíčkův kraj	MAS Via rustica
1. - Jakým směrem je zaměřena Vaše MAS?	Žádné speciální zaměření není, obecná snaha o podporu území.	Síťování podnikatelů, neziskovek, obcí. Rozvoj kulturního života.	Dotační tituly z IROP a PRV. Úprava veřejného prostranství, investice do ZŠ a MŠ, památek.	Podpora vzdělání, ochrana životního prostředí a regionální produkce.	Přispívá k rozvoji regionu především v zemědělství a lesnictví.	Na podporu dotačních projektů rozvoje venkova.
2. - Podporujete nějaké další projekty kromě vydaných výzev?	Pro obce vyhláší každoročně grant na podporu kulturního a společenského života, jedná se o poutě, setkání rodáků atd.	Realizace projektu rozvojových aktivit pro ZŠ a MŠ, angažovano st v sociálním plánování, životním prostředí. Podílí se na projektu řešící sídelní zeleň.	Ne.	Okázali na webové stránky: www.podhuri.zelenychhor.cz	Ne.	Projekt Klima-adaptační strategie pro území MAS Via rustica.
3. - Jaké projekty byly realizovány v minulém období pro účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů?	Žádné, nebyl o ně na území zájem.	Jsme členem certifikační komise Vysočina regionální produkt. Snažíme se aktivně propagovat tyto produkty.	Zvyšování trhu a zemědělských produktů.	Propagace místních výrobců formou rozhovorů v městském zpravodaji, tištěný jarmark, propagační materiály pro turisty.	Žádné.	Žádné jsme nepodporovali.
4. - Jak hodnotíte potenciál rozvoje krátkých dodavatelských řetězců v zemědělství na území Vaší MAS?	Potenciál je vždy, ale nejsou lidi. Dotace jsou mnohdy na překážku. O podporu není na území zájem.	Bez odpovědi.	Ze strany zemědělců je zájem rozšiřovat dodavatelské řetězce.	MAS může pomoci s propagací, avšak zásadní věci se odehrávají mimo MAS.	Nepříkladá me jim velký význam.	Kladně. Líbilo by se nám dodávat lokální produkty např. do školních jídelen (mléko, med apod.).

5. - Plánujete podporu krátkých dodavatelských řetězců pro období let 2021 až 2027?	Nikoliv, nemáme z území podnět, že by bylo poptáváno.	Bez odpovědi.	Ano, závisí to na výši přidělené alokace.	Ano.	Spíše ne.	Ano, v rámci Společné zemědělské politiky.
--	---	---------------	---	------	-----------	--

Zdroj: Vlastní zpracování

Druhou skupinu pak tvoří obsáhlé odpovědi subjektu MAS Královská stezka, ze kterých lze stručně usoudit, že má aktivní zájem na rozvoji venkova. Jejím základním cílem je zlepšování celkové kvality života, životního prostředí a podpora místních dodavatelských řetězců, a to i v oblasti zemědělství a jeho produktů v Kraji Vysočina.

V odpovědi na první otázku je uvedeno zakotvení MAS jako takových s tím, že se jedná o skupinu, která je na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazku obcí a institucí veřejné moci), která spolupracuje na rozvoji venkova metodou LEADER. Základním cílem MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech s tím, že jedním z nástrojů je také aktivní získávání a rozdělování dotačních prostředků. Z principu metody LEADER vyplývá, že role těchto sektorů jsou vyrovnané a komunikace probíhá se všemi subjekty. Vytváření strategie komunitně vedeného místního rozvoje i její směřování je vždy výsledkem konsensu těchto partnerů. Lze říci, že aktivní roli hrají především obce.

Odpovědi na otázky dvě, tři, čtyři a pět lze vyhodnotit souhrnně ve vzájemných souvislostech, neboť byl použit výtah z výroční zprávy MAS Královská stezka za rok 2021, kde nejdříve byly vyjmenovány akce, které se v průběhu roku 2021 uskutečnily a ze kterých pak následně vyplývá, jaké další projekty či akce budou tímto subjektem MAS podporovány. MAS Královská stezka úspěšně pokračuje v realizaci projektu místních akčních plánů vzdělávání II pro ORP Světlá nad Sázavou a ORP Havlíčkův Brod (semináře, workshopy, exkurze, divadla, přednášky apod.). V současné době probíhá realizační fáze plánu sociálních služeb, tzn. naplňování vytyčených cílů v regionu Havlíčkobrodsko a Světelska. Byl představen sociální podnik – Kavárna na cestě, kde se již tradičně uskutečňují akce jako např. promítání filmů, pořádání chytrých kvízů, zajišťování občerstvení, tvořivé workshopy apod., s tím, že veškeré již uskutečňované, ale i plánované akce jsou uveřejněny na webu www.nacestekavarna.cz, dále také na Facebooku a Instagramu. Kavárnu provozuje MAS Královská stezka a jedná se o osoby s mentálním handicapem. MAS se rovněž zaměřuje na

oblast propagace regionálního cestovního ruchu mimo jiné i například vznikem regionální deskové hry s názvem: Jak to u nás znáš? Ve spolupráci s cyklistickým oddílem TJ SOKOL Habry a se Svazem obcí Haberska vznikla brožura s názvem: Habersko a okolí na kole a pěšky. MAS Královská stezka i nadále podporuje lokální výrobce, podnikatele a další subjekty na webovém portálu www.regionysobě.cz, jehož cílem je propojit místní nabídku podnikatelů s místními konzumenty a turisty. Pravidelně každý rok je pořádán gastrofestival, který je kombinací farmářských trhů, podporující regionální producenty potravin s bohatým doprovodným programem. Je zde aplikována podpora krátkých dodavatelských řetězců.

Z celkového vyhodnocení dotazníku, uvedeného v příloze č. 2, je zřejmá podpora všech programů IROP, OPZ, OPŽP a hlavně PRV, jak bylo uvedeno v první otázce. V další otázce byly uvedeny odpovědi především se zaměřením na kulturní rozvoj, společenský život a různých aktivit určených obyvatelům, a také projekty určené pro vzdělávání v základních a mateřských školách. Poslední tři otázky mířily na KDŘ. Z projektů realizovaných s podporou MAS byly propagační materiály, podpora místních farmářských trhů, webový portál podporující lokální produkci potravin a projekt Kavárna na cestě. Na předposlední otázku dotazníku odpovídaly MAS rozporuplně. Někteří hodnotily potenciál podpory KDŘ kladně a další záporně. Jak se ukázalo v poslední otázce. Zájem ze strany MAS by byl, ale závisí to na finanční alokaci.

6 Výsledky a diskuse

V této části bakalářské práce jsou vyhodnoceny všechny získané informace, které byly shromážděny za pomoci kvalitativního polostrukturovaného rozhovoru se zemědělci a kvantitativního výzkumu pomocí písemného dotazníku cíleného na místní akční skupiny v Kraji Vysočina. Kvalitativního šetření se zúčastnilo pět farmářů z domluvených sedmi rozhovorů. Bohužel dva se nemohli zúčastnit ze zdravotního důvodu. Byly s nimi vedeny polostrukturované rozhovory. Kvantitativní šetření cílilo na místní akční skupiny. Bylo osloveno pěti otevřenými otázkami elektronickou formou všech šestnáct místních akčních skupin v Kraji Vysočina. Návratnost dosáhla 43,73%, což představuje 7 zúčastněných MAS.

6.1. Výsledky kvalitativního šetření se zemědělci

První částí praktické práce bylo kvalitativního šetření se zaměřením na zemědělce farmařící v Kraji Vysočina. Hlavním cílem šetření bylo zjistit, jakou činností se farmáři zabývají, a jaký druh z krátkých dodavatelských řetězců využívají k distribuci svých produktů, a jakou roli hrají místní akční skupiny v jejich činnosti.

Šetřením bylo zjištěno, že tři respondenti chovají tur, prase, kozu nebo ovci domácí. Vyrábí domácí uzeniny, salámy a mléčné produkty. Dodávají na trh maso i v biokvalitě. Další subjekt výzkumu se zajímal výhradně o včely a med. Pěstování rostlinné produkce se zajímali čtyři z pěti farmáři. Jejich specializace byla na brambory, tritikále, hrách, řepku, jiné obiloviny a píce. Plocha obhospodařované půdy všech subjektů dosahuje necelých 83 ha. K distribuci svých produktů využívají prodej ze dvora, internetové sítě a domácí trhy. Vlastní dopravu výrobků nabízí jen dva farmáři. O svých zákaznících mluví dobře a hodnotí je jako věrné. Místní akční skupiny kromě dvou subjektů vůbec neznají. Jen jeden farmář věděl, co to jsou místní akční skupiny a čím mohou přispívat k rozvoji KDR.

Z výzkumu vyplývá, že hlavním druhem využívaným zemědělci k distribuci svých produktů pomocí krátkých dodavatelských řetězců v zemědělství je prodej ze dvora. Dalším druhem je využití webových stránek a sociálních sítí. Poslední z alternativních potravinových cest jsou využívány trhy. Dále z výzkumu vyplývá, že existuje dobrá spolupráce mezi farmáři a místními restauracemi. O místních akčních skupinách v řadách menších farmářů není žádný přehled. Naproti tomu větší farmáři tyto informace mají. S MAS spolupracují a využívají možnosti poskytované podpory a součinnosti na dotačních výzvách.

6.2. Výsledky kvantitativního šetření s MAS

V druhé části práce zaměřené na kvantitativní šetření byly obeslány místní akční skupiny působící Kraji Vysočina. Výzkumem bylo zjištěno, že jednotlivé MAS svojí činnost zaměřují do rozvoje kulturního života, úpravy veřejného prostranství, investic do mateřských školek a základních škol. Vzájemná regionální spolupráce a propojenost se zemědělci je přínosem pro rozvoj v oblasti krátkých dodavatelských řetězců v celém kraji s vyzdvižením jejich specifických předností. Proto byla realizována podpora KDR, která se týkala především propagace regionálních produktů, formou tištěných letáčků, reklamy v místních periodikách a propagací na místním trhu.

Z výzkumu vyplývá, že realizací různých projektů, seminářů, workshopů či přednášek jsou naplňovány cíle místních akčních skupin, avšak krátké dodavatelské řetězce nejsou prioritním cílem jejich činnosti.

Mezi jednotlivými MAS regionu dochází při společných akcích k výměně zkušeností z realizace komunitních projektů, projektů spolupráce, dlouhodobé péče o krajinu, smysluplného nakládání s vodou, posilování biologické rozmanitosti, podpoře venkovského podnikání a posílení malých a středních podniků zaváděním nových technologií. Nosnými tématy MAS je inovace v zemědělství a spolupráce na venkově, klimatická změna a péče o krajinu, CLLD/LEADER a jeho budoucnost a rozvoj potenciálu venkova.

Z výzkumu vyplývá, že MAS podporují místní rozvoj, komunitní život na venkově, kulturní a společenský život v mikroregionu a v širším okolí. Podílí se na pořádání farmářských trhů. Podporují regionální pěstitele, chovatele a zemědělské prvovýrobce v jejich činnosti. Dále podporuje horizontální a vertikální spolupráci mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců. Proto činnost místních akčních skupin na území Kraje Vysočina lze ohodnotit kladně.

7 Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jaké role hrají místní akční skupiny v rozvoji krátkých dodavatelských řetězců. Byly popsány dva dílčí cíle kvalitativní šetření se zemědělci a kvantitativní šetření s MAS.

Prvním cílem bylo zjistit, jaké z krátkých dodavatelských řetězců využívají k distribuci svých produktů zemědělci a zda využívají některé z výzev místních akčních skupin. Šetření probíhalo za pomoci polostrukturovaných rozhovorů. Druhým dílčím cílem bylo zjistit, jakou roli v distribuci zemědělských produktů pomocí krátkých dodavatelských řetězců představují MAS. Kvantitativní dotazníkové šetření oslovilo místní akční skupiny na území Kraje Vysočina. Touto prací byly cíle splněny.

Bylo zjištěno, že slabým místem fungování krátkých dodavatelských řetězců je vrtkavost spotřebitelského prostředí, zejména pokud jde o přímý prodej zemědělských produktů jednotlivým zákazníkům cestou farmářských trhů, pojezdnych prodejen nebo přes internet. Tyto formy distribuce regionálních výrobků jsou ze své podstaty nejvíce ohroženy kolísavým zájmem zákazníků o nabízené zboží, které má zpravidla omezenou dobu trvanlivosti, a proto se potýká i s rychlejšími změnami v komunikačních trendech internetového prostředí, jenž musí neustále sledovat a adaptovat svoji nabídku produktů. A také neustálé změny v trendech ve výživě, co je a co není vhodné ke konzumaci, do jisté míry ovlivňují sortiment těchto produktů, které mají rovněž i z určité části sezónní charakter.

Aby systém distribuce regionálních výrobků, tedy výše uvedených alternativních potravinových cest, jejichž přínos na rozvoji místního zemědělství, venkova a regionu obecně je nezpochybnitelný, mohl fungovat trvale, je třeba jej opřít o stabilní spotřebitelskou základnu. V té by vedle místních školních jídelen, podnikových kantýn, domů pro seniory apod., měl zaujímat výsadní místo také soukromý sektor místního gastronomického podnikání, potažmo místních výrobců a producentů potravin.

Lokální restaurace by měly představovat nejen síť pravidelných, stálých odběratelů domácích zemědělských produktů, ale také je umět v souladu s filozofií tzv. slow food a slow tourismu, lidem lákavě nabídnout formou krajových specialit a vyzdvihnout v rámci svých jídelníčků krajový původ surovin, které mají původ v místní produkci. Co je jedinečné, stává se pro lidi přitažlivým. Navázání úzkého partnerství mezi místními restauracemi a farmáři přineslo trvalý profit oběma stranám. Tato spolupráce by se měla stát předlohou v systému krátkých dodavatelských řetězců pro činnost místních akčních skupin samozřejmostí.

8 Seznam použitých zdrojů

Akce a projekty [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.podhurizeleznychhor.cz>

Asociace místních potravinových iniciativ [online]. [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: <https://www.asociaceampi.cz/co-delame>

BIČÍK, Ivan, JANČÁK, Vít. *Transformační procesy v českém zemědělství*, Univerzita Karlova v Praze, 2005. ISBN 80-86561-19-4.

BINEK, Jan, KONEČNÝ, Ondřej, ŠILHAN, Zdeněk, SVOBODOVÁ, Hana, CHALOUPKOVÁ, Markéta. *Místní akční skupiny: Leaderi venkova*, Brno: GaREP, 2020. ISBN 978-80-7509-756-9.

BINEK, Jan. *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*, Brno: GaREP, 2009. ISBN 978-80-904308-0-8.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0139-7.

Dotace a výzvy [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://mastelcsko.cz>

Geologie a geomorfologie kraje Vysočina [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.gynome.cz/gisvysociny/index.php?ln=cz&id=1&cat=c&typ=menu>

Grafy čerpání [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://www.mascmp.cz>
<https://www.havlickuvkraj.cz>

Integrovaný regionální operační program 2014-2020 [online]. [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: <https://irop.mmr.cz/cs/pro-media/seznamte-se-s-irop>

Integrovaný regionální operační program 2021-2027 zveřejněno 26. 10. 2021 [online] (PDF) [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: https://irop.mmr.cz/getmedia/973d67a0-e0b6-47a5-9845-72c209b3a209/PD-IROP-2021-2027_20211026.pdf.aspx

Jak omezit uhlíkovou stopu [online]. [cit.2021-12-18]. Dostupné z: https://europa.eu/youth/get-involved/sustainable-development/how-reduce-my-carbon-footprint_cs

KLUFOVÁ, Renata. *Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí*, Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-734-8.

Kodex farmářských trhů [online]. [cit. 2021-12-18]. Dostupné z: https://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2011_farmarske-trhy-maji-svuj-kodex-pomuze.html

Kodex kvality firmy Sklizeno [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z: <https://www.sklizeno.cz/o-nas/kodex>

Komunitou podporované zemědělství [online]. [cit. 2021-10-07]. Dostupné z: <https://kpzinfo.cz/co-je-kpz/otazky-o-kpz>

MAJEROVÁ, Věra, KOSTELECKÝ, Tomáš, SÝKORA, Luděk. *Sociální kapitál a rozvoj regionu, Příklad Kraje Vysočina*, Grada Publishing, a.s., 2011. ISBN 978-80-247-7580-7.

MAJEROVÁ, Věra, HEROVÁ, Irena. *Český venkov 2008 : proměny venkova*. Praha, Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2009. ISBN 978-80-213-1991-0.

Mapa MAS na území ČR k 01. 01. 2022 [online]. (JPG). [cit. 2022-03-06]. Dostupné z: http://nsmas.cz/content/uploads/2022/01/clen_NS-MAS_01_2022.jpg

Mapa administrativního členění kraje Vysočina [online] (JPG) [cit. 2022-03-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/142333248/33009521m02.png/00f0da72-949b-41ed-826e-480ffe124887?version=1.1&t=1638433639304>

Mapa Místních akčních skupin v Kraji Vysočina [online]. (JPG). [cit. 2022-01-19]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/Image.ashx?id_org=450008&id_obrazky=59604&datum=3%2F13%2F2014+12%3A56%3A42+PM

Mapa projektů MAS [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.oslavka.cz>

MAS Kraje Vysočina [online]. [cit. 2022-01-19]. Dostupné z: https://m.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4106589

MAS Českomoravské pomezí, o.p.s. [online]. [cit. 2021-09-28]. Dostupné z: <http://www.mascmp.cz>

Metoda Leader [online]. [cit. 2021-08-20]. Dostupné z: <http://humpolecko.cz/o-nas/metoda-leader>

MIOVSKÁ, Lucie, *Generel zahrádkových osad v Praze- podkladová studie* [online]. 2009 (PDF) . [cit. 2021-10-13]. Dostupné z: https://arnika.org/soubory/dokumenty/mesta/kauzy/Zahradky/generel_09_podklad_1_verze_PS.pdf

NS MAS má nové vedení [online]. [cit. 2021-09-06]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/tiskove-zpravy/2015/ns-mas-ma-nove-vedeni/>

Operační program rozvoje venkova, Program rozvoje venkova 2014–2020 [online]. [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014>

Operační program rozvoje venkova a společné zemědělské politiky pro období 2021-2027 [online]. [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/szp-pro-obdobi-2021-2027>

Operační program rozvoje venkova, Dotační programy podporující péči o přírodu a krajinu [online]. [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.dotace.nature.cz/prv-programy.html>

Operační program zaměstnanost, národní operační program [online]. [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/fondy-eu/kohezni-politika-eu/operacni-programy/op-zamestnanost>

Operační program zaměstnanost, Evropská unie, Evropský sociální fond [online]. [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/opz-plus>

Operační program zaměstnanost 2014–2020 [online]. [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/operacni-program-zamestnanost-2014-2020>

Operační program zaměstnanost 2021-2027 [online]. [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/documents/21802/11873914/OPZ%2B_11_2019.pdf/d1ffcb0f-a33b-47f8-a023-2cfe66dfa352?t=1575029893250

Operační program životní prostředí, Evropské strukturální a investiční fondy [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: <https://www.opzp.cz/o-programu>

Operační program životní prostředí 2021-2027 [online]. [cit. 2021-11-15]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/opzp_2021_2027

Pastvina z.s.- *dobrovolnictví* [online]. [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <https://www.zahradapastvina.cz/dobrovolnictvi>

PATLOKOVÁ, Martina. *Význam malých a středních zemědělských podniků v regionálním rozvoji* [online]. Brno, 2021 [cit. 2022-03-06]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/0afbys/>. Diplomová práce. Mendelova univerzita v Brně, Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií. Vedoucí práce prof. Ing. Iva Živělová, CSc.

PELCL, Petr, HAVRÁNEK, Tomáš, LEHMANNOVÁ, Alena, MARTÍNEK, Jan. *Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České republice- Zpráva z výzkumného projektu 2007- 2008*, Plzeň :CPKP, 2008, ISBN 978-80-86902-74-6.

Podpora krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů [online]. [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <http://www.akcr.cz/txt/prv-podpora-kratkych-dodavatskych-retezcu-a-mistnich-trhu->

Podpořené projekty [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://www.masrokytna.cz>

Podpořené projekty přes MAS [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://humpolecko.cz>

Prodej potravin přes internet [online]. [cit. 2021-12-08]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/potravin/y/zivotni-situace/prodej-potravin-pres-internet.html>

Profil kraje Vysočina 2021 [online]. [cit. 2022-03-06]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4110781

Program LEADER ČR a investiční prostředky [online]. [cit. 2021-10-07]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/dobihajici-a-ukoncene-dotace/leader-cr>

Programové období 2014-2020, Úspěšně zrealizované projekty [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://www.mascmp.cz> <http://kralovska-stezka.cz>

Projekty [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.jemnicko.cz>

Projekty [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.massipka.cz>

Projekty [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.masmost.cz>

Projekty [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://www.zubrizeme.cz>

Projekty realizované MAS [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.podhoracko.eu>

Projekty z předchozích let [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.viarustica.cz>

Projekty zrealizované MAS [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://www.mascmp.cz> <http://www.leader-loucko.cz>

Rajčata z automatu táhnou [online]. [cit. 2022-01-22]. Dostupné z: <https://nasregion.cz/rajcata-z-automatu-tahnou-lide-si-pro-ne-mohou-zajit-kdykoliv-behem-dne-251044/>

Seznam schválených projektů k podpoře [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://www.mascmp.cz>

Seznam vybraných projektů [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.mastrestsko.cz>

Slow Food Prague – *filozofie* [online]. [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <http://www.slowfood.cz/o-nas/nase-filozofie>

Slow Food Prague – *co děláme* [online]. [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <http://www.slowfood.cz/o-nas/co-delame>

SPILKOVÁ, Jana. *Alternativní potravinové sítě - česká cesta*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3307-7.

SPILKOVÁ, Jana, PERLÍN, Radim. *Farmers' markets in Czechia: risks and possibilities*. *Journal of Rural Studies*, v.32, 2013, č. 10, s. 220-229.

Srovnání stavu hospodářských zvířat v Kraji Vysočina [online]. [cit. 2022-01-15]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4110781

Statistická ročenka Kraje Vysočina zveřejněná 18. 12. 2020 [online]. [cit. 2021-12-15]. Dostupné z: www.czso.cz/csu/czso

Strategie Farm to Fork [online]. [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/food/horizontal-topics/farm-fork-strategy_en

Svět bedýnek z farmy [online]. [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <https://www.svetbedynek.cz/farmers>

ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických větách*. Portál, s.r.o., Praha 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

VÁCLAVÍK, Tomáš. *Jak úspěšně vytvořit a provozovat systém „biobedýnek“*, Ministerstvo zemědělství České republiky, Brno [online]. 2008 (PDF) [cit. 2021-12-27]. Dostupné z: https://www.lovime.bio/wp-content/uploads/2019/01/Jak-uspesne-vytvorit-system-biobedynek_2008.pdf

VÁCLAVÍK, Tomáš. *Agroturistika na ekofarmách- Jak na to*, Ministerstvo zemědělství České republiky, Brno [online]. 2008 (PDF) [cit. 2021-12-26]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/38603/Agroturistika_na_ekofarmach.pdf

Výroční zpráva MAS kraje Vysočina [online]. [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <http://vysocina.nsmas.cz/>

Zahrada pastvina- *adopce slepiček* [online]. [cit. 2021-12-26]. Dostupné z: <https://www.zahradapastvina.cz/adopce>

Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů 4.2.1 [online]. [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/opatreni/m04-investice-do-hmotneho-majetku/x4-2-1-zpracovani-a-uvadeni-na-trh/?pos=30>

Zákony

Nariadením evropského parlamentu a rady evropské unie č. 1303/2013 dne 17. 12. 2013.

9 Přílohy

Příloha č. 1 – Rozhovory se zemědělci

Příloha č. 2 – Kvantitativní dotazník s MAS

Příloha č. 3 – Fotografie z kvalitativního šetření se zemědělci

Příloha č. 1 - Rozhovory se zemědělci

„Místní akční skupiny a jejich role v rozvoji krátkých dodavatelských řetězců v zemědělství v Kraji Vysočina“

1. Jakou činností se zabýváte?
2. Jaké produkty vyrábíte?
3. Jste vlastníky nějaké certifikace nebo ochranné značky?
4. Jaká je výměra obhospodařované půdy?
5. Od kdy hospodaříte?
6. Zapojujete do své ekonomické činnosti i rodinu nebo jí vykonáváte sám se zaměstnanci či brigádníky?
7. Jakým způsobem distribuujete své produkty koncovému zákazníkovi?
8. Využíváte k prodeji i místní trhy nebo nějaké společenské akce?
9. Dodáváte své produkty do domácností za použití vlastní dopravy nebo jiného zemědělce?
10. Jak by, jste charakterizoval/a své zákazníky?
11. Znáte nějaké místní akční skupiny ve svém okolí?
12. Jste zapojen/na do nějaké k nich?
13. Máte představu, jaké možnosti Vám místní akční skupiny nabízí?
14. Jste příjemce dotací z evropské unie nebo ministerstva zemědělství?
15. Jste zapojen/a do nějaké kulturní činnosti ve svém okolí?
16. Podporujete nějaké spolky nebo organizace ve svém okolí?
17. Plánujete změnu své činnosti nebo nějaké novinky?
18. Máte děti? Přál/a, by jste si, aby pokračovaly ve Vaší činnosti?

Příloha č. 2 - Dotazník na Místní akční skupiny

Dobrý den,

jsem studentkou Provozně ekonomické fakulty, České zemědělské univerzity v Praze a obracím se na Vás s prosbou o vyplnění krátkého dotazníku pro mou závěrečnou bakalářskou práci na téma „Místní akční skupiny a jejich role v rozvoji krátkých dodavatelských řetězců v zemědělství v Kraji Vysočina“. Odpovědi budou použity jen pro tuto práci.

Předem moc děkuji za Váš čas

Lucie Karasová

1. Jakým směrem je zaměřena Vaše místní akční skupina?
2. Podporujete nějaké další projekty kromě vydaných výzev?
3. Jaké projekty byly realizovány v minulém období pro účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů?
4. Jak hodnotíte potenciál rozvoje krátkých dodavatelských řetězců v zemědělství na území Vaší MAS?
5. Plánujete podporu krátkých dodavatelských řetězců pro období 2021-2027?

Příloha č. 3 – Fotografie z kvalitativního šetření se zemědělci

Fotografie č. 1- od pana Miloslava úly

*Fotografie č. 2 - od paní Mirky ovce
plemene Zwartbles*

*Fotografie č. 3 - od paní Mirky tele
plemene Hereford*

Fotografie č. 4 - od paní Mirky krávy plemene Hereford

Fotografie č. 5 - od pana Matěje krávy

Fotografie č. 6 a č. 7 - od pana Matěje kuřata a prasata domácí